

HMS Jaarverslag 2023

‘Het jaar 2023 is zowel in operationeel als financieel opzicht een goed jaar geweest.’

Arjen Baars
Directeur NV HMS

Inhoud

Kerncijfers	5
1 Voorbericht	6
Aanbiedingsbrief aan Aandeelhouder	6
Voorwoord	7
Profiel van de onderneming	8
2 Directieverslag	11
2.1 Algemeen	11
2.2 Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO)	14
2.3 Uitvoering	17
2.3.1 Belangrijkste gebeurtenissen in 2023	17
2.3.2 Huishoudelijk Afvalplan / Hergebruiksplan	18
2.3.3 Overige maatregelen duurzaamheid	24
2.3.4 Goed werk- en opdrachtgeverschap	30
2.3.4.1 Veiligheid, Welzijn, Milieu en Kwaliteit (SHEQ)	30
2.3.4.2 Professionele organisatie	33
2.4 Personeel	37
2.4.1 Instroom, doorstroom en uitstroom	37
2.4.2 Duurzame inzetbaarheid - Opleiding en Ontwikkeling	37
2.4.3 Ziekteverzuim	38
2.5 Jaarverslag Ondernemingsraad NV Haagse Milieu Services	39
2.6 Financieel	40
2.6.1 Balans	40
2.6.2 Resultaat 2023	40
2.6.3 Marktonwikkeling	43
2.6.4 Kasstroomoverzicht	43
2.6.5 Investerings	43
2.6.6 Risicomanagement	44
2.7 Vooruitzichten 2024	47
2.8 Begroting 2024	49
3 Jaarrekening	51
3.1 Balans per 31 december 2023 (voor winstverdeling)	51
3.2 Winst- en verliesrekening over 2023	52
3.3 Kasstroomoverzicht over 2023	53
3.4 Algemene toelichting	54
3.4.1 Algemene toelichting	54
3.4.2 Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening	54
3.4.3 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva	55
3.4.4 Grondslagen voor de bepaling van het resultaat	58
3.4.5 Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht	59
3.5 Toelichting op de balans	60
3.5.1 Materiële vaste activa	60
3.5.2 Voorraad	61
3.5.3 Vorderingen	61
3.5.4 Liquide middelen	61
3.5.5 Eigen vermogen	61
3.5.6 Voorzieningen	62
3.5.7 Langlopende schulden	63
3.5.8 Kortlopende schulden en verplichtingen	63
3.5.8.1 Belastingen en premies sociale verzekeringen	63
3.5.8.2 Schulden gelieerde ondernemingen	63
3.5.8.3 Overige schulden en overlopende passiva	63
3.5.9 Financiële instrumenten	64

3.5.10 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	64
3.6 Toelichting op de winst- en verliesrekening	65
3.6.1 Netto omzet	65
3.6.2 Kosten van grond- en hulpstoffen	66
3.6.3 Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	66
3.6.4 Kosten wagenpark	67
3.6.5 Kosten eigen personeel	67
3.6.6 Overige bedrijfskosten	68
3.6.7 Financiële baten en lasten	69
3.6.8 Vennootschapsbelasting	69
3.7 Overige toelichtingen	70
3.7.1 Bezoldiging van (voormalige) bestuurders en commissarissen	70
3.7.2 Leningen (alsmede voorschotten en garanties) ten behoeve van bestuurders en commissarissen	70
3.7.3 Gebeurtenissen na balansdatum	70
3.8 Ondertekening van de jaarrekening	70
4 Overige gegevens	72
4.1 Statutaire bepalingen over de bestemming van het resultaat	72
4.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	73

Kerncijfers

(bedragen x EUR 1.000)

Financieel	2023	2022
Liquiditeiten	17.286	15.055
Balanstotaal	32.006	26.024
Netto resultaat	3.741	4.294

Personeel (fte)	2023	2022
Aantal vaste medewerkers (per 31 december)	198,9	193,1

Ingezamelde afvalstromen (tonnen)	2023	2022
Restafval	143.853	147.860
Papier/karton	8.841	9.352
GFT	7.073	6.528
Glas	6.420	6.644
KCA	164	175
Grofvuil	32.645	32.833
Kunststof	2.957	3.315
Slachtafval (aantal stuks)	89	38

Uitzettingen	2023	2022
Opgehaalde inboedels	72	68
Vernietigde inboedels	49	34

Operationeel / Overig	2023	2022
Aantal bediende huisaansluitingen	255.958	254.672
Gladheidbestrijding (uitrukken)	14	20
Plaagdierbestrijding (aantal wettelijk verplichte bestrijdingen)	6.293	4.970

1 Voorbericht

Aanbiedingsbrief aan aandeelhouder

Aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders,

In overeenstemming met de artikelen 19 en 20 van de statuten leg ik hierbij de opgestelde jaarrekening over het jaar 2023 van de NV Haagse Milieu Services ter vaststelling aan u voor.

De winst- en verliesrekening sluit met een saldo winst van EUR 3.741 duizend.

De jaarrekening is gecontroleerd door Alfa registeraccountants en van een goedkeurende controleverklaring voorzien, die u aantreft in hoofdstuk 4.1 van dit verslag.

Ik adviseer u deze jaarrekening ongewijzigd vast te stellen.

Den Haag, 6 juni 2024

Statutaire Directie NV Haagse Milieu Services,

Namens deze,

De heer A. Baars

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2023 van de NV Haagse Milieu Services (hierna: HMS). In dit jaarverslag staan de resultaten op de diverse onderdelen op een rij. Het jaar 2023 is zowel in operationeel als financieel opzicht een goed jaar geweest.

Mondiaal gezien was ook 2023 een roerig jaar. Onder andere de oorlog in Oekraïne, grote onrust in het midden oosten, inflatie en beschikbaarheid aan gekwalificeerd personeel met alle gevolgen van dien. De gehele organisatie is hier op allerlei manieren mee geconfronteerd en wederom is gebleken dat alle medewerkers een bijzondere veerkracht hebben. Hier ben ik dan ook oprecht trots op en enorm dankbaar voor.

In dit jaarverslag behandelen we alle zaken waar HMS zich in het verslagjaar 2023 mee bezig heeft gehouden. Nieuwe ontwikkelingen, innovaties, duurzaamheid, goed sociaal werkgeverschap en uiteraard de financiële stand van zaken. Onze kernwaarden zijn leidend voor ons handelen in een steeds veranderend landschap. Het legt druk op de bedrijfsvoering maar biedt ook uiteenlopende kansen. Bijvoorbeeld de transitie van 'afval' naar 'grondstoffen', de beweging van lineair naar circulair. HMS stelt zich daar actief in op. In goede samenspraak met de gemeente Den Haag.

Verder wordt in dit verslag ingegaan op de toekomstige ontwikkelingen.

De belangrijkste ontwikkelingen hebben betrekking op de beëindiging van de samenwerking tussen de gemeente Den Haag, Renewi en HMS per eind 2023. In 2023 is onderzoek gedaan naar de consequenties van deze beëindiging en de te nemen maatregelen.

Tevens heeft het College besloten tot de opheffing van de Raad van Commissarissen en tot een bestuurswissel. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar 2.7 Vooruitzichten 2024 en 3.7.3 Gebeurtenissen na balansdatum.

Operationeel gezien heeft HMS laten zien dat ze een flexibele en daadkrachtige organisatie is. HMS heeft met veel passie en trots de dienstverlening ondanks alle veranderingen en uitdagingen op peil weten te houden. Ik zie dan ook terug op een intensief en succesvol jaar en spreekt de verwachting uit dat 2024 net zo'n succesvol jaar gaat worden.

Tot slot wil ik mijn dank en waardering uitspreken voor alle medewerkers en hun betrokkenheid, inzet en de met elkaar bereikte resultaten.

Den Haag, 6 juni 2024

De heer A. Baars
Directeur NV Haagse Milieu Services

Profiel van de onderneming

HMS is de huishoudelijk afval dienstverlener voor de gemeente Den Haag. Zij voert naast de publieke reinigingstaak ook een aantal specifieke taken uit, zoals de plaagdierbestrijding en de winterdienstactiviteiten. Dagelijks zijn circa 250 medewerkers in de weer om bij ruim 255.958 huisaansluitingen het afval op te halen.

Ontstaan

HMS is in december 1998 ontstaan uit een partnerschap vastgelegd in een Samenwerkings-overeenkomst (hierna: SOK) tussen de gemeente Den Haag en Afvalverwerking Rijnmond (AVR). De doelstelling van deze SOK is te komen tot een efficiënte en kwalitatief hoogwaardige resultaatgerichte uitvoering van de reinigingstaak, in overeenstemming met de toepasselijke wet- en regelgeving. Door middel van een verbreding en intensivering van de samenwerking tussen de gemeente en AVR is tevens de doelstelling te komen tot een redelijk rendement. Begin 2007 is AVR samengegaan met Van Gansewinkel. Begin 2017 zijn Van Gansewinkel en Shanks gefuseerd tot één nieuw bedrijf Renewi. Per eind 2023 is de samenwerking tussen de gemeente Den Haag, Renewi en HMS beëindigd en zal HMS zelfstandig opereren waarbij de afspraken zoals vastgelegd in de SOK voor zover deze betrekking hebben op de reinigungstaken nog steeds van kracht blijven.

Structuur

HMS is een naamloze vennootschap met als enig aandeelhouder de gemeente Den Haag. Tot begin 2023 hield een Raad van Commissarissen (RvC) onafhankelijk toezicht. Het College heeft besloten de RvC per 1 april 2023 op te heffen. De interne hoofdstructuur van HMS bestaat uit de afdelingen: Directie, Operatie, Control, SHEQ en HR.

Werkterrein

Het werkterrein van HMS omvat het inzamelen van particulier afval van inwoners van de gemeente Den Haag alsmede de exploitatie van een drietal afvalbrengrstations. Hierbij valt te denken aan huishoudelijk afval, grof huishoudelijk afval, groente-, fruit- en tuinafval (gft), glas, papier & karton, chemisch afval en plastic verpakkingsafval. Daarnaast voert HMS een aantal speciale taken uit, waaronder het bestrijden van plaagdieren, het bestrijden van gladheid en het opslaan van inboedels in geval van uitzettingen.

Naast de uitvoering van haar operationele activiteiten adviseert HMS, in samenspraak met Overheidsdiensten, de gemeente over ontwikkelingen in afvalland in het algemeen en de toepasbare mogelijkheden daaruit voor Den Haag in het bijzonder.

Missie

HMS werkt aan een opgeruimde stad. Met respect voor mens en milieu zet HMS zich in om voor alle inwoners van Den Haag de stad schoon en leefbaar te houden.

Visie

Wij werken aan vernieuwende en duurzame oplossingen voor een betere leefomgeving.

We denken mee en we doen altijd net iets meer dan van ons wordt gevraagd. Zo zorgen wij voor een schone stad en bieden wij continuïteit voor onze medewerkers en partners.

Strategische doelen

Als werkgever blijft HMS de komende jaren investeren in een veilige, gezonde werkomgeving en de ontwikkeling van haar mensen. HMS is hierbij een werkgever met focus op de inzetbaarheid, belangen en behoeften van onze mensen in relatie tot hun aandeel in de continuïteit van HMS.

Als partner van de gemeente Den Haag beschikt HMS over een gezonde financiële huishouding. Bovendien geldt: afspraak is afspraak (we zeggen wat we doen en doen wat we zeggen). We zijn kritisch op de geleverde prestaties van onze partners, toeleveranciers en ook onze klanten. Maar zijn dat alleen omdat we ook kritisch zijn op onze eigen prestaties.

Als onderdeel van de maatschappij is HMS een overheid gedomineerde onderneming, gericht op rendement en continuïteit, maar leveren we tegelijkertijd een maatschappelijke bijdrage. Als partner van de gemeente Den Haag voor de inzameling van huishoudelijk afval dragen we direct bij aan een schone stad en de hygiëne. Met name in een stedelijk gebied als Den Haag is dit van significant belang voor de volksgezondheid. Daarnaast zetten we ons actief in voor de samenleving, bijvoorbeeld door onze inzet voor maatschappelijk relevante doelen en onze inzet voor medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt, maar ook door actief te letten op onze CO2 footprint en in te zetten op het verminderen van emissies. We zetten ook in op een veilige operatie: we doen ons werk met ons materieel, zowel in de openbare ruimte als op eigen terrein, zo veilig mogelijk.

Als professionele organisatie zetten we onze expertise in voor innovatie en delen we onze kennis met onze partners. Door bij te dragen aan afvalscheiding waarbij afval weer grondstof wordt, draagt HMS bij aan de circulaire economie.

Kernwaarden

- Veilig
- Vertrouwen
- Vooruitstrevend
- Verbindend
- Vakbekwaam

‘HMS werkt aan een opgeruimde stad.
Met respect voor mens en milieu zet HMS zich in
om voor alle inwoners van Den Haag de stad
schoon en leefbaar te houden.’

2 Directieverslag

2.1 Algemeen

Een onrustig jaar

Ook 2023 is een jaar van uitersten en mondiale onrust gebleken. Na de inval in de Oekraïne door Rusland in 2022, is de wereld in 2023 opgeschrikt door een oorlog tussen Israël en Hamas. Ten tijde van het schrijven van dit Directieverslag, lijkt vrede in de wereld nog heel ver weg en nemen de spanningen, zoals in Taiwan, alleen nog maar toe. Dit terwijl de uitdagingen die op ons wachten van mondiale aard zijn en de oplossing hiervan een verenigde aanpak vraagt. De wereld zou moeten verenigen op basis van wat ons bindt, in plaats van separeren op basis van wat ons verschillend maakt.

Nog nooit werden wereldwijd en in Nederland zulke hoge temperaturen gemeten als in 2023 en als we de meteorologen mogen geloven zal dit record waarschijnlijk niet lang standhouden. De kans is heel groot dat in 2024 de temperaturen verder zullen oplopen. De droogte en problematiek rondom (drink)water die heerst in het zuiden van Europa, zal zich langzaam verplaatsen naar het Noorden, voorafgegaan aan extreme overstromingen, zoals we die in Nederland hebben gezien in 2023, die ontstaan door smeltende gletsjers.

De wereldproblematiek blijft invloed hebben op de bedrijfsvoering van HMS. Leveringen van producten met staal of microchips blijven problematisch waardoor leveringen vertragen of duurder worden. Dit heeft in 2023 invloed gehad op de levering van elektrische voertuigen, de biovergister en verzamelcontainers.

Het was volgens de Arboned in 2022 de verwachting dat de mondiale onrust en zorgen in de privésfeer, o.a. gedreven door de hoge inflatie, zouden leiden tot een hoger verzuim in 2023. Dit is uiteindelijk niet het geval geweest. In 2023 is landelijk voor het eerst sinds 2014 het verzuim gedaald. Wel waren opnieuw griep en mentale problemen en stress gerelateerde klachten opnieuw de grootste veroorzakers van verzuim. Binnen HMS is het verzuim in 2023 met 8,2% gemiddeld op hetzelfde niveau gebleven als in 2022.

In Nederland hebben de kiezers een stap naar rechts gedaan. Hoe dit uiteindelijk invloed heeft op arbeidsmigratie is nog niet duidelijk, maar de kans is groot dat dit uiteindelijk invloed heeft op de positie van de BV Nederland. Grote bedrijven hebben aangegeven te vertrekken naar elders als het aantrekken van arbeidskrachten straks bemoeilijkt wordt. Voor HMS heeft dit potentieel ook nadelen. De vijver met arbeidskrachten waarin ook HMS vist, wordt steeds droger. Het aantal vacatures in Nederland voor chauffeurs, maar ook zeker voor functies waar de uitzendkrachten van HMS op ingezet kunnen worden, neemt niet af, het vinden van gemotiveerde en bekwame medewerkers wordt hiermee steeds lastiger.

Operatie

Voor de inzameling is het merkbaar dat we in een post Corona tijdperk leven en dat het dagelijkse leven weer is teruggedaan naar pre Corona. De extra hoeveelheden afval die bewoners in Coronatijd produceerden en het aantal extra bezoeken dat zij brachten aan de milieustraten, is weer op het niveau van 2019.

Qua afval heeft de trend uit 2020, 2021 en 2022 zich in 2023 niet voortgezet. De hoeveelheden afval zijn in 2023 (licht) afgenomen. Wel is het scheidingspercentage hoger dan in 2022. Wat is gebleven is het hoge aantal grofvalafspraken en bezoeken aan de afvalbrengrstations. Na de flinke stijging in 2021 en 2022 zijn deze in 2023 redelijk op (hoog) niveau gebleven. Voor HMS reden om de bezetting op grofval op niveau te houden. Uiteindelijk heeft HMS in 2023 in totaal circa 222 duizend ton afval en grondstoffen ingezameld en overgeslagen. Hiervoor zijn dagelijks circa 80-85 voertuigen en 200 mensen, exclusief kantoorpersoneel, ingezet.

In 2023 hebben er geen ongevallen met fatale afloop plaatsgevonden. Wel zijn er dertien verzuim ongevallen, zes ongevallen met aangepast werk, één ongeval met een medische behandeling en zesentwintig ongevallen met een EHBO-behandeling gemeld. Ten opzichte van 2022 van het totaal aantal gemelde ongevallen is dit een stijging.

In 2023 zijn er zeven branden gemeld bij werkzaamheden van HMS. Dit aantal is gelijk aan het aantal branden in 2022. De branden werden voornamelijk veroorzaakt door verkeerd aangeboden afval en dan wel accu's en gevaarlijke stoffen tussen grof- en restafval. Geen van de branden heeft tot aanzienlijke schade geleid.

Projecten

Het jaar 2023 kent voor HMS zowel fysieke alsmede niet fysieke projecten. De fysieke projecten worden veelal gedreven vanuit de samenwerking met de gemeente Den Haag of duurzaamheid doelstellingen, terwijl de niet fysieke projecten vooral voortkomen uit de wil om de dienstverlening of kwaliteit van het werk te verbeteren.

Ook in 2023 heeft HMS samen met de gemeente Den Haag verzamelcontainers geplaatst in de openbare ruimte. De eerder gestarte projecten, het plaatsen van orac's en afvalsorteerstraatjes, hebben ook in 2023 plaatsgevonden en naderen steeds meer hun einde. De maatregel om verzamelcontainers voor PMD om te zetten naar andere fracties en het restafval na te scheiden is naar aanleiding van de brand bij Afvalverwerker AVR op hold gezet. Wanneer in 2024 het restafval weer kan worden verwerkt in Rozenburg, zal dit project weer worden opgepakt. Ook projecten om meer gescheiden GFT in te zamelen met ander soortige inzamelmiddelen, het toepassen van ondergrondse perscontainers voor papier en de verkenning naar de toepassing van in pandige mini persen bij hoogbouw kennen hun doorloop in 2024.

Om de bedrijfsvoering van HMS te verbeteren is in 2023 gewerkt aan een Pakket van Eisen voor de vervanging van AfvalRis, het planningspakket van HMS, zijn alle dashboards overgezet van Qlik View naar QlikSens en is het project Stuurinformatie, waarbij KPI en doelstellingen voor de uitvoerende organisatie worden geformuleerd. Om de BHV organisatie te professionaliseren is het project BHV App gestart en in de zoektocht naar een manier om de inzameling van rolcontainers bij hoogbouw locaties te verbeteren is een pilot gedraaid met het digitaliseren van de routes en inzameling.

In 2023 zijn tevens diverse stappen gezet om te komen tot een laadplein voor elektrische vrachtwagens. Het laadplein zal gerealiseerd worden op de parkeerplaats voor het personeel. Dit omdat het op de Plutostraat 1 niet realistisch was qua eisen van de verzekeraar en er hogere kosten zijn, omdat het huidige elektriciteitsnetwerk daar verouderd is. Het belangrijkste in dit proces is om te horen vanuit de netwerkbeheerder (Stedin) of een aansluiting gerealiseerd kan worden. Stedin geeft dit pas aan als een locatie een huisnummer is en om een huisnummer te krijgen moet er gebouw staan dat aan bepaalde eisen voldoet. De bouwvergunning is aangevraagd. De bouwvergunning is wel aangevraagd voor een tijdelijke periode (10 jaar). Dit omdat de activiteiten van HMS niet meer bestemd zijn in het Omgevingsplan van de Binckhorst. Begin 2024 is de vergunning verleend en is een huisnummer afgegeven. De aansluiting is ook aangevraagd bij Stedin.

Duurzaamheid

HMS heeft duurzaamheid hoog in het vandaal staan en draagt actief bij aan het verminderen van de CO₂ uitstoot in de leefomgeving. HMS heeft geïnvesteerd in haar panden om haar energie- en warmteverbruik te verlagen. Evenzo is in 2023 het energieverbruik toegenomen. De 800 zonnepanelen hebben in 2023 minder elektriciteit opgewekt doordat er in 2023 beduidend minder zonuren waren dan in 2022.

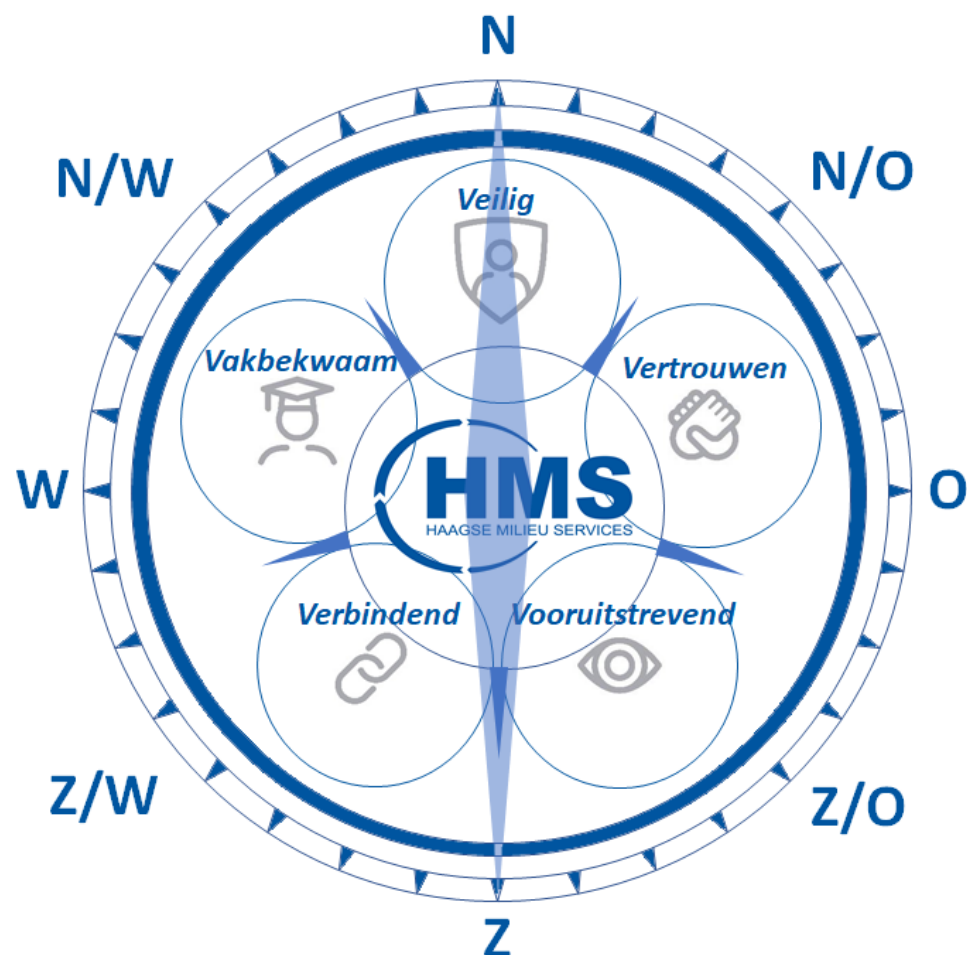
Ook is in 2023 de CO₂-uitstoot gemonitord en vastgelegd. Alfa heeft de systematiek van de CO₂ monitor van 2023 beoordeeld. Uit de monitor blijkt dat HMS over 2023 3.349 ton CO₂ heeft uitgestoten, wat neerkomt op 12,9 ton CO₂ per medewerker. In 2022 bedroeg de totale uitstoot van HMS 3.418 ton CO₂, wat neerkomt op 13,17 ton CO₂ per medewerker.

De afname van de uitstoot van CO2 ten opzichte van 2022 wordt veroorzaakt door minder aantal liters brandstof, minder geleverde GJ warmte en een verlaging van de kengetallen.

Ook is in 2023 een IT audit met succes uitgevoerd waardoor de accountant een systeemgerichte controle heeft kunnen uitvoeren. Naast de IT audit voert HMS ook regelmatig checks uit op haar omschreven key controls en wordt aandacht besteed aan risicomanagement. Zowel de key controls als het risicomanagement worden met het Management Team besproken.

De nieuwe privacy wet (AVG) is per 25 mei 2018 ingegaan. HMS heeft hiervoor de nodige maatregelen getroffen. In 2023 zijn er op dit vlak geen meldingen gedaan.

Zoals in paragraaf 3.4 beschreven is HMS een gemeentelijke NV die werkzaam is in de gemeente Den Haag. HMS vindt het belangrijk om ook haar maatschappelijke betrokkenheid te tonen en heeft hierdoor het Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) hoog in het vaandel staan. In paragraaf 2.2 wordt bij dit onderwerp uitvoerig stilgestaan.

2.2 Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO)

MVO binnen HMS

Sinds de oprichting van HMS, zijn directie en medewerkers zich bewust van de positie van HMS in de maatschappij en welke verantwoordelijkheid zij hierin heeft. MVO is dan ook jaarlijks onderwerp van gesprek binnen HMS.

De discussie daarbij verandert van 'de dingen goed doen' naar 'de goede dingen doen'. Ging het MVO-beleid in de achterliggende jaren nog vooral over liefdadigheid, het verminderen van uitstoot etc., nu is er meer aandacht voor een positieve benadering. Het gaat over het vergroten van positieve impact in plaats van het verminderen van negatieve impact. Steeds meer wordt gezocht naar het maatschappelijk nut van de business, gekoppeld aan de kernactiviteiten van HMS.

Maatschappelijke waardeketen

HMS is een zelfstandige NV, waarvan de gemeente Den Haag 100% aandeelhouder is. Dit maakt dat haar bestaansrecht samenhangt met de waarde die zij voor de gemeente Den Haag en haar inwoners levert. HMS is hiermee van en voor de 'Haagse samenleving'. HMS probeert dan ook waarde te creëren voor de Haagse samenleving, door maatschappelijke pijlers te integreren in haar doelstellingen en strategie. HMS breed wordt de discussie gevoerd over de bijdrage die HMS kan leveren aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken en welke toegevoegde waarde HMS heeft voor de maatschappij: Is HMS deel van het probleem of juist deel van de oplossing? Voortvloeiend uit de Maatschappelijke Waardeketen, zijn de missie, visie en strategie geformuleerd.

Missie

HMS werkt aan een opgeruimde stad. Met respect voor mens en milieu zet HMS zich in om voor alle inwoners van Den Haag de stad schoon en leefbaar te houden.

Dagelijks geeft HMS invulling aan deze missie door:

- de klant(en) centraal te stellen,
- op een integere, veilige en verantwoorde manier haar werk te doen,
- met haar werk bij te dragen aan de volksgezondheid.

Visie

Wij werken aan vernieuwende en duurzame oplossingen voor een betere leefomgeving. We denken mee en doen net altijd iets meer dan van ons wordt gevraagd. Zo zorgen wij voor een schone stad en bieden wij continuïteit van onze medewerkers en partners.

Dagelijks geeft HMS invulling aan haar visie door:

- te investeren in haar mensen en hun kennis en inzetbaarheid,
- te investeren in een veilige en gezonde werkomgeving,
- samen te werken en pro-actief mee te denken met onze opdrachtgever, leveranciers en partners, om de leefomgeving schoner en beter te maken,
- door te investeren in maatregelen die de CO2 footprint verkleinen,

- werkgelegenheid te creëren voor de Haagse burger, ook die met een afstand tot de arbeidsmarkt,
- een efficiënte bedrijfsvoering te voeren en zelfkritisch te zijn,
- zich in te zetten voor maatschappelijk relevante doelen.

Strategie

HMS heeft met haar doelstellingen en strategie geborgd dat de geleverde inspanningen op het gebied van MVO ook in de komende jaren gecontinueerd worden. Al in 2015 bepaalde HMS op hoofdlijnen de pijlers voor de komende jaren:

Duurzaamheid

- verkleinen CO2 footprint
- hergebruik en recycling
- vermindering restafval
- van afval naar grondstof

Maatschappij

- schone en leefbare stad
- lokaliteit
- participatie goede doelen

Werk- en opdrachtgever

- arbeidsparticipatie
- (duurzaam) inzetbaarheid medewerkers
- goed opgeleide en gemotiveerde medewerkers
- goed en ethisch werkgeverschap

Professionele organisatie

- Onderscheidende kennis en innovatie op gebied van
  - afvalmanagement
  - kwaliteitsmanagement
  - veiligheid
  - duurzaamheid

Stakeholders

- financiële duurzaamheid
- operational excellence
- pro actieve partner
- kennisdeling en advisering

Kernwaarden

De kernwaarden van HMS zijn intern breed gecommuniceerd en vormen een terugkerend thema binnen de dagelijkse werkzaamheden van HMS. Onze kernwaarden zijn ons morele kompas en richtinggevend voor ons handelen om onze visie te bereiken.

Veilig

Goede arbeidsomstandigheden en het werken met veilig en goed onderhouden materieel is een randvoorwaarde in alles wat HMS doet. HMS wil dat iedereen die met ons in aanraking komt in het verkeer of voor, bij of met ons werkt iedere dag weer veilig en gezond thuiskomt. Onze medewerkers werken op basis van professionaliteit en vertrouwen. We dragen actief bij aan een werkcultuur waarin respect voor elkaar en de organisatie vanzelfsprekend is. Vitale en gemotiveerde medewerkers zijn het kapitaal van de organisatie, hier voert HMS actief beleid op.

Vertrouwen

HMS werkt op een open en transparante manier samen. Wij maken ons doen en laten inzichtelijk en zoeken altijd naar de meest effectieve manier om de werkzaamheden uit te voeren. Bij HMS werken we volgens het simpele en doeltreffende 'wij doen wat wij zeggen en zeggen wat wij doen' en daar kunnen we op vertrouwen. Medewerkers van HMS zijn zich bewust van het HMS-imago en beschermen deze in alles wat zij doen.

Vooruitstrevend

HMS investeert in de kennis op het gebied van (gescheiden) inzameling van afvalstromen om samen met klanten en partners innovatieve concepten te ontwikkelen en zo meer grondstoffen terug te winnen uit afvalstromen. HMS is vernieuwend en vooruitstrevend zonder de realiteit uit het oog te verliezen.

Verbindend

HMS is continu op zoek naar het toevoegen van waarde. In de keten voor onze klanten en partners, maar ook in de samenwerking met collega's. Wij kijken verder dan het eigen team of de afdeling en helpen elkaar waar nodig.

Vakbekwaam

De medewerkers van HMS maken het verschil. Zij zijn kundig, goed opgeleid en weten waar hun toegevoegde waarde ligt. Zij dragen hun vakkennis uit en houden deze actief op niveau. Zij denken mee met de organisatie en dragen bij aan het verbeteren van de dienstverlening. Hiermee zijn onze medewerkers van doorslaggevend belang om onze klanten en partners de juiste kwaliteit dienstverlening te kunnen bieden en samen HMS verder te ontwikkelen. HMS waardeert haar mensen en geeft hen de ruimte zich te ontwikkelen tot experts op hun eigen vakgebied en in de sector.

Proces van waarde creatie

Onderstaand schema toont hoe HMS vanuit haar doelstellingen, strategie, kerntaken en dienstverlening, maatschappelijke waarde tracht te creëren.

2.3 Uitvoering

2.3.1 Belangrijkste gebeurtenissen in 2023

HMS zamelt al sinds de oprichting in 1999 het huishoudelijk afval van de gemeente Den Haag in. Deze taken zijn vastgelegd in het bestek reinigingsdiensten 1999 en vormden ook in 2023 de basis voor de inzet van HMS. Naast de uitvoering van haar primaire taken vanuit het bestek, heeft 2023 voor HMS ook in het teken gestaan van beleid- en projectmatige acties. Zo is HMS in 2023, samen met haar opdrachtgever en partners in de openbare ruimte, verder gegaan met het uitrollen van acties uit het gemeentelijk Hergebruiksplan en het transitieteam van de gemeente Den Haag. Hieronder volgt een beknopte weergave van de reguliere inzameling en acties in 2023.

Verantwoorde uitvoering primaire taken 2023

Door haar primaire taken bewust en efficiënt uit te voeren met schone voertuigen, minimaliseert HMS de impact van haar bedrijfsvoering op het milieu (zie ook Visie HMS).

Efficiënte uitvoering primaire taken 2023

In 2023 heeft HMS in totaal circa 222 duizend ton afval en grondstoffen ingezameld en overgeslagen. Hiervoor zijn dagelijks circa 80-85 voertuigen in bedrijf. Het ingezamelde restafval en GFT slaat HMS over op het Overslagstation van de gemeente Den Haag, welke beheert wordt door de Afvalverbranding Rijnmond (AVR). AVR zorgt niet alleen de verbranding van het restafval, maar tevens voor de nascheiding van PMD uit restafval in hoogbouwwijken. Indaver zorgt voor de compostering van het GFT. De overige stromen gaan op transport naar de (eind)verwerkers. Alle processen vanaf het ophalen van afval tot en met het moment dat wij ons ontdoen van de afval- en monostromen (grondstoffen) en alles daartussen, beschouwt HMS als haar primaire taak. Hiermee draagt HMS bij aan een opgeruimde, schone en leefbare stad (zie ook Missie HMS). Wij streven ernaar zo milieubewust mogelijk afval en grondstoffen in te zamelen en af te voeren voor verwerking, recycling of hernieuwd (grondstof)gebruik. Dit betekent in de praktijk dat wij het aanbod monitoren en vervoer en opslag continu hierop afstemmen, zodat dit maximaal efficiënt verloopt.

Resultaten uitvoering primaire taken 2022

In 2023 heeft HMS ongeveer 146 duizend ton ongescheiden en, om en nabij, 72 duizend ton gescheiden afval ingezameld. Hiermee een scheidingspercentage gerealiseerd van 33,07%. Een lichte verbetering ten opzichte van 2022. Met 33,07% is het scheidingspercentage 1,93% verwijderd van de gemeentelijke ambitie van 35% scheidingsresultaat.

Totaal	2023	2022
Fijn hha	28.574	29.108
Grof hha	12.413	11.934
Grofvuil ('23 67,4%, '22 62,7%)	22.003	20.586
Metaal teruggewonnen uit bodemassen	3.401	4.098
Nascheiden PMD	5.544	6.379
Totaal gescheiden stromen	71.935	72.105
Rest	134.908	137.383
Grofvuil ('23 32,6%, '22 37,3%)	10.642	12.247
Afgekeurd PMD	39	99
Totaal ongescheiden stromen	145.589	149.729
Eindtotaal	217.524	221.835
Scheidingspercentage	33,07%	32,50%

2.3.2 Huishoudelijk Afvalplan / Hergebruiksplan

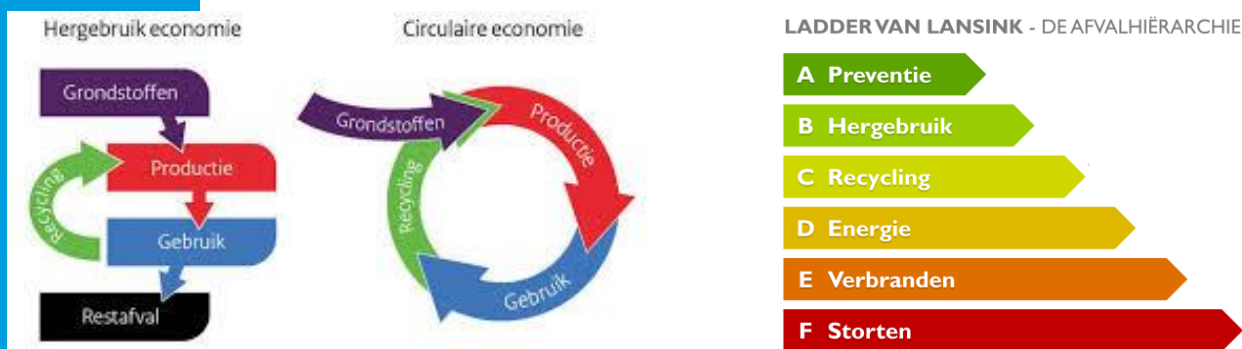
Eind 2015 is het Huishoudelijk Afvalplan (HAP) door de gemeenteraad vastgesteld en begin 2016 is een aanvang gemaakt met de implementatie hiervan. Met het HAP wilde de gemeente Den Haag de afvalscheiding verhogen en gedurende de looptijd van het HAP een toename van 9,5 miljoen kilo per jaar realiseren. Dit komt neer op 20 kilo per inwoner per jaar en een totale afvalscheiding van 35%.

Het HAP is inmiddels vervangen door het Hergebruiksplan van de gemeente Den Haag, dit wil echter niet zeggen dat de benoemde maatregelen zijn gestopt. Daarom worden de resultaten van de maatregelen benoemd in het verslag van 2023.

Het HAP bevatte vijf maatregelpakketten om deze doelstelling te realiseren en het duurzaam afvalbeheer in Den Haag verder te verbeteren:

1. Veranderen afval inzamelen
2. Veranderen afval verzamelen
3. Communicatie en educatie
4. Veranderen afval scheiden
5. Veranderen afval brengen

Ook in 2023 heeft HMS zich samen met de gemeente ingespannen om op basis van de in het HAP geformuleerde doelen bij te dragen aan een hoger afvalscheidingspercentage en een duurzamere samenleving.

Maatregelen Huishoudelijk Afvalplan (HAP)

Maatregel 1: Veranderen afval inzamelen

Maatregelpakket 1 had als doel de bestaande wijze van huis-aan-huis inzamelen zo te wijzigen, dat afval scheiden gestimuleerd wordt. Bij een van de maatregelen wordt het huidige aantal stromen, restafval, GFT en papier, uitgebreid met PMD in combinatie met alternerend inzamelen. Andere maatregelen zijn het uitzetten van extra blauwe minicontainers voor papier bij laagbouwwooningen en 660 liter containers voor papier en PMD bij hoogbouw met inpandige containerruimtes.

Maatregel 2: Veranderen afval verzamelen

Maatregelpakket 2 had als doel om de bestaande wijze van verzamelen van afval (middels verzamelcontainers in de wijken) uit te breiden of te veranderen, met als doel scheiden aan de bron te stimuleren of beter te faciliteren. Tot maatregelpakket 2 behoort niet alleen het plaatsen van ondergrondse containers voor restafval (oracs), ook worden er sorteerstraatjes met 'Haags signatuur' geplaatst voor de bronscheiding van papier, glas, PMD en textiel. Tevens was de pilot met volmeldsystemen, middels sensoren in de containers, en inmiddels uit de pilotfase, onderdeel van deze maatregel.

Maatregel 3: Communicatie en educatie

Maatregelpakket 3 had als doel awareness te creëren bij bewoners en scholieren met betrekking tot het scheiden van hun afval in grondstoffen. Onderdeel van deze maatregel zijn de rondleidingen die worden gegeven aan leerlingen van basisscholen.

Maatregel 4: Veranderen afval scheiden

Maatregelpakket 4 beschreef een tweetal pilots die als doel hebben afval scheiden aan de bron te verhogen met innovatieve oplossingen. De pilot met gekleurde zakken en het interstedelijk project bij hoogbouwlocaties hebben beiden geen vervolg gekregen.

Maatregel 5: Veranderen afval brengen

Maatregelpakket 5 betrof een aantal maatregelen die het brengen van afval naar de afvalbrengstations moet stimuleren.

Hergebruiksplan

In 2019 heeft de verantwoordelijk wethouder gevraagd om met jaarbrieven te komen. Deze moeten de ambitie van de gemeente, aangejaagd door de maatregelen uit het HAP verder ondersteunen op het gebied van afval en grondstoffen. Doel is om te transformeren van een lineaire naar een hergebruik economie en uiteindelijk een circulaire economie. De gemeente heeft deze uitdraag omgezet in een Hergebruiksplan, als goede basis voor de jaarbrieven.

Het Hergebruiksplan richt zich op het terugdringen van afval en waar toch afval ontstaat, het hergebruik van grondstoffen. De Nota Duurzaamheid van de gemeente Den Haag met daarin het thema 'grondstoffen' vormt de springplank voor het Hergebruiksplan.

In Den Haag produceren de huishoudens samen meer dan 200 miljoen kilo afval per jaar, naast het bedrijfs- en bouwafval. Een groot deel daarvan wordt verbrand. Ook is er een groeiend probleem met plastic zwerfafval. De gemeente Den Haag wil de hoeveelheid afval verminderen en onvermijdelijk afval gebruiken als grondstof voor nieuwe producten (reduce, re-use, recycle).

Recycling en hergebruik

In het perspectief van een circulaire economie wordt afvalbeheer steeds meer grondstoffenbeheer. Voor de acties in het Hergebruiksplan zijn de volgende principes leidend, en voor HMS relevant, om tot meer gebruik van grondstoffen uit het afval te komen:

- Innovatieve toepassingen dragen maximaal bij aan de doelstellingen uit de nota Duurzaamheid (energiezuinigheid, CO₂ reductie etc.).
- 10% GFT en grofvuil beschikbaar voor circulaire initiatieven als bijdrage aan de circulaire doelstellingen (50% - 2030, 100% - 2050).

Maatregelen

In het nieuwe afvalverwerkingscontract van de gemeente Den Haag is opgenomen dat 10% van de hoeveelheid afval, gebruikt zal worden om kleinschalige circulaire innovatieve verwerking van GFT en grofvuil te faciliteren. Samen met de gemeente heeft HMS de bruikbaarheid en meerwaarde van indicatoren voor preventie en hergebruiksdoelstellingen bekeken. HMS heeft hierin, afhankelijk van het project, een faciliterende, adviserende of logistieke rol.

Preventie

Producten en materialen die nog herbruikbaar zijn, worden regelmatig onnodig verbrand. Dit verhoogt de uitstoot van CO₂ en houdt de hoeveelheid huishoudelijk restafval hoog. In het Hergebruiksplan zijn dan ook acties geformuleerd met als doel voorkomen van afval, meer producten delen, vaker repareren en opnieuw gebruiken.

Acties

In overleg met de gemeente, kringlooporganisaties en repaircafés wordt bekeken hoe we het inzamelsysteem aan de voorkant kunnen aanpassen. We breiden de inzameling van grofvuil met bijvoorbeeld inzamelpunten uit om materialen en gebruiksgoederen te winnen voor hergebruik en reparatie.

Zo is in 2020 het project Doneerbak gestart (een project waarbij bewoners grondstoffen kunnen doneren aan bedrijven) en zijn gesprekken gevoerd met Kringloop Den Haag over de samenwerking bij het op te richten Ambachtscentrum. Waar de proef met Spullebak heeft geleid tot een vervolg in 2023, is de oprichting van het Circulaire Ambachtscentrum even, vanuit Kringloop Den Haag, op hold gezet.

In het project GRID (Grondstoffen Inzameling en Distributie), inmiddels omgedoopt tot Spullebak, werd samen met de gemeente Den Haag gericht op het samenbrengen van vraag en aanbod van grondstoffen, idealiter tegen een vergoeding, ter voorkoming van afval. In 2021 heeft HMS binnen de proef de rol van logistieke dienstverlener opgepakt. Eind 2021 is het proef afgerond en deze is begin 2022 worden geëvalueerd. Op basis van de evaluatie is in 2022 een pilot gedraaid die een doorloop kende tot in 2023. In 2023 heeft de gemeente Den Haag besloten om het project Spullebak onder te brengen bij Hubble, een bedrijf dat voorziet in stadslogistiek met klein elektrisch transport.

Monostromen

Een 'monostroom' is een stroom afval van één specifieke categorie. Dat kan zijn glas, papier, GFT, KCA of plastic verpakkingen, maar ook koffie of sinaasappelschillen. Vaak komen deze monostromen nog in het restafval terecht. Om de monostromen als grondstof te hergebruiken is een goede kwaliteit van het gescheiden afval nodig. Samen met de gemeente gaan we op zoek naar manieren om meer monostromen uit het restafval te halen voor hoogwaardig hergebruik.

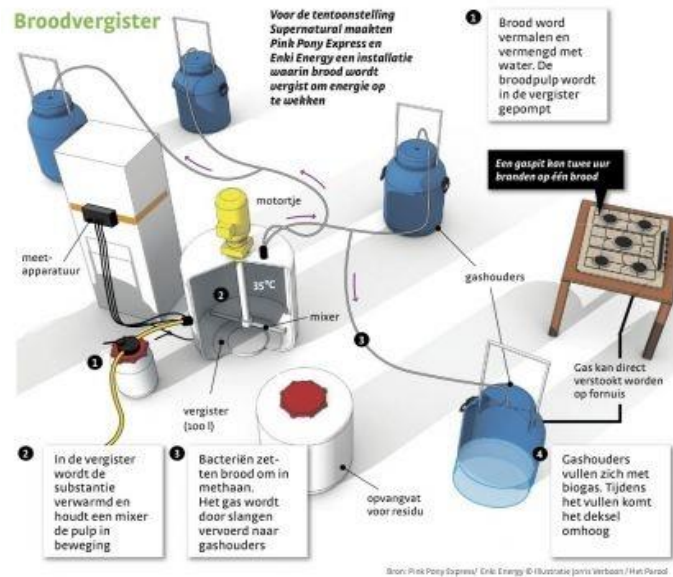
Actie GFT/GFE

We maken, in opdracht van de gemeente, meer inzamelingscapaciteit vrij voor het huis-aan-huis ophalen van takken.

Verder is de procedure doorlopen om tot realisatie van een vergister op het afvalbrengringstation aan de Plutostraat te komen. Met de vergister wil HMS op lokaal niveau een oplossing bieden voor Haags bio afval.

Op het terrein van HMS is eind 2022 een modulaire en verplaatsbare vergister geplaatst, waarmee brood wordt vergist en omgezet in bio gas. Met behulp van een warmtekeer-koppeling kan dit bio gas worden omgezet in elektriciteit. Niet alleen draagt de vergister bij aan de Hergebruiksplan doelstellingen van de gemeente, hij draagt ook bij aan de doelstelling van de gemeente Den Haag om in 2030 energie neutraal te zijn, of het Smart Energy Delta transitepad zoals geformuleerd in the Roadmap Next Economy.

In 2021 zijn reeds alle voorbereidende stappen gezet, zoals het regelen van de benodigde vergunningen, voor de plaatsing en ingebruikname van de biovergister. Door het wereldwijde tekort aan microchips en grondstoffen is de levering vertraagd, maar uiteindelijk is de vergister eind 2023 in bedrijf genomen.

Bio Afval

In de werkgroep Bio Afval zijn maatregelen benoemd om de hoeveelheid brongescheiden GFT bij hoogbouw te verhogen. Zo zijn er in 2022 pilots geweest met Fresh Stations (een soort koelkast voor een GFT klike die in pandig opgeslagen kan worden), Bio cocons (bovengrondse containers voor GFT met gebruik van afvalpas) en het uitzetten van extra GFT minicontainers. Al deze maatregelen kenden een doorloop in 2023 en zullen in 2024 worden geëvalueerd.

Huis-aan-huis inzameling matrassen

Op 9 november 2020 is HMS gestart met het huis-aan-huis inzamelen van matrassen op afspraak. In totaal is er in 2023 ruim 790 ton aan matrassen aan huis ingezameld, waarvan 528 ton naar de recyclers is gegaan. Het restant voldeed niet aan de voorwaarden om te kunnen recyclen.

Inzamelmiddelen

Restafval wordt in laagbouw wijken waar PMD, papier en GFT huis-aan-huis wordt ingezameld, eenmaal per twee weken ingezameld in minicontainers (het zogeheten alternerend inzamelen). Met uitzondering van Leidschenveen, waar de afgelopen jaren in de zomerperiode het restafval wekelijks wordt opgehaald.

In appartementencomplexen en hoogbouw waar in pandige ruimte is, wordt papier, restafval en PMD in grote rolcontainers verzameld. De rolcontainers worden voor inzameling aan de openbare weg aangeboden. Papier, glas, textiel en PMD wordt ook ingezameld met (ondergrondse) inzamelcontainers in de wijk. De inzamelcontainers worden ondergronds gebracht en als zogeheten 'afvalsorteerstraatjes' ingericht met containers voor glas, papier, textiel en kunststof, in elke wijk met een herkenbare Haagse signatuur.

Acties

De programma's voor plaatsing van de ondergrondse restafvalcontainers worden afgerond, inclusief een groep restafvalcontainers uit de eerste drie programma's waarvoor nog geen geschikte plek is gevonden. In 2023 zijn er in totaal 57 ondergrondse restafvalcontainers bijgeplaatst. Hiermee komt het totaal op 7.094 stuks.

In 2023 zijn vier nieuwe afvalsorteerstraatjes en in totaal 53 containers, geplaatst en opgeleverd. Hiermee komt het totaal aantal containers voor monostromen op 1.244 stuks.

Inmiddels zijn ruim 20 duizend huishoudens in wijken van Escamp, Scheveningen, Loosduinen, Leidschenveen en de Vogelwijk voorzien van een PMD container aan huis en geschied de inzameling hiervan alternerend. In totaal is er in 2023 ruim 850 ton (van de in totaal 2.957 ton) aan PMD, huis-aan-huis, ingezameld.

In het tweede kwartaal van 2019 is besloten om in de wijk Ypenburg, op basis van de proef met vervuilde en schone GFT routes, een deel van de inzameling middels verzamelcontainers te handhaven en een deel van het GFT middels minicontainers huis-aan-huis in te zamelen. In 2023 is bijna 257 ton aan GFT huis-aan-huis ingezameld in Ypenburg.

Resultaten maatregelen 2022

Scheidingspercentages

In 2023 zijn de gescheiden afvalstromen licht afgenomen ten opzichte van 2022, evenals de ongescheiden stromen. Positief is dat er in 2023 minder afgekeurd PMD was dan in 2022 en dat het recycle percentage van grofvuil van 62,7% in 2022, naar 67,4% in 2023 is gegaan. Doordat de hoeveelheid gescheiden stromen relatief minder gedaald is dan de hoeveelheid ongescheiden stromen, is het recycle percentage in 2023 licht hoger dan in 2022.

Totaal	2023	2022	2021	2020
Totaal gescheiden stromen	71.935	72.105	79.785	79.643
Totaal ongescheiden stromen	145.589	149.729	156.474	164.947
Eindtotaal	217.524	221.835	236.259	244.590
Scheidingspercentage	33,07%	32,50%	33,77%	32,56%

Kilogram afval per inwoner

De tweede doelstelling, 20 kg meer gescheiden afval per inwoner per jaar, is niet gehaald. Op alle afvalstromen is qua inzamelgewichten een neerwaartse trend te zien.

Afvalstroom (kg / inwoner)	Resultaat 2023	Resultaat 2022	Resultaat 2021	Resultaat 2020	Resultaat 2019
GFT	12,56	11,80	13,28	13,55	11,23
OPK	15,70	16,90	18,62	19,20	18,93
Glas	11,40	12,01	13,38	14,00	12,28
Textiel	2,51	2,52	2,91	2,95	3,01
PMD	5,25	5,99	6,28	6,04	5,02
KCA	0,29	0,32	0,51	0,47	0,45
Snoeihout	0,80	0,86	1,10	1,10	
Grofvuil ('20 66%, '21 73%, '22 63%, '23 67%)	36,35	43,50	46,51	48,76	47,13
Totale gewicht (kg)	84,86	93,89	102,58	106,07	99,04

Stimuleren afval brengen

In 2023 is 34% van het grofvuil gebracht op de milieustraten en is 37% van het grofvuil huis-aan-huis ingezameld op basis van grofvuilafspraken, voor beiden een lichte daling t.o.v. 2022. Het percentage ingezamelde illegaal aangeboden grofvuil is voor het derde jaar op rij licht gestegen.

Herkomst grofvuil	Resultaat 2023	Resultaat 2022	Resultaat 2021	Resultaat 2020	Resultaat 2019
Halen grofvuilafspraken	37%	38,1%	39%	40,3%	63,1%
Halen illegaal	26%	24,5%	22,7%	24,2%	9,4%
Halen uitzettingen	0%	0,1%	0,2%	0,1%	0,2%
Brengen milieustraten	34%	34,2%	35%	31,2%	22%
Brengen kringloop	3%	2,7%	3,1%	3,1%	5%
Acon	0%	0,4%	0%	1,1%	0,3%
Totaal brengen	37%	36,9%	38,1%	34,3%	27%

Bezoekers Afvalbrengstations

Het aantal bezoekers van de afvalbrengstations is na de piek in Coronatijd weer genormaliseerd. In 2023 heeft HMS ruim 204.000 bezoekers ontvangen. Hiermee ligt het aantal bezoekers iets lager dan de 205.000 in 2022. De Plutostraat was in 2023 met ruim 87.000 bezoekers opnieuw het drukst bezochte afvalbrengstation.

Bezoekers milieustraten	Resultaat 2023	Resultaat 2022	Resultaat 2021	Resultaat 2020	Resultaat 2019
Plutostraat	87.391	86.567	78.687	82.177	78.339
Werf	76.135	77.094	78.927	78.074	89.094
Uitenhagestraat	40.603	41.706	73.528	68.463	41.696
Totaal	204.129	205.367	231.142	228.714	209.129

Gemaakte grofvuilafspraken

Het aantal gemaakte grofvuilafspraken in 2023 is uiteindelijk onder het aantal van 2022 uitgekomen. Gezien het percentage grofvuil dat huis-aan-huis wordt ingezameld, alsmede het verminderd aantal tonnen, is het aan te nemen dat bewoners ook voor kleiner grofvuil een afspraak maken. Hiermee lijkt de campagne van de gemeente Den Haag (*Haagse Handen* en

Opruimdagen), waarin bewoners worden opgeroepen om ook voor klein grofvuil, zoals een wasrekje, een afspraak te maken, aan te slaan. Bewoners uit Centrum en Escamp maken de meeste afspraken, bewoners uit Laak het minst.

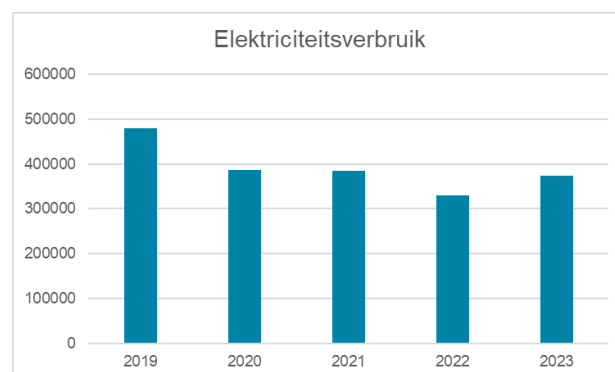
Aantal gemaakte grofvuilafspraken	Resultaat 2023	Resultaat 2022	Resultaat 2021	Resultaat 2020	Resultaat 2019
Escamp	34.451	36.802	35.754	29.898	26.961
Centrum	25.049	27.136	26.486	21.358	19.684
Segbroek	22.058	23.222	22.113	18.239	16.229
Scheveningen	18.974	19.763	18.331	14.384	13.194
Leidschenveen_Ypenburg	17.395	18.800	18.149	15.948	12.989
Loosduinen	16.368	16.838	15.726	12.878	11.419
Haagse Hout	14.674	15.394	14.722	12.096	10.600
Laak	11.201	11.896	11.316	9.031	8.600
Totaal aantal bezoekers	160.170	169.851	162.597	133.832	119.676

2.3.3 Overige maatregelen duurzaamheid

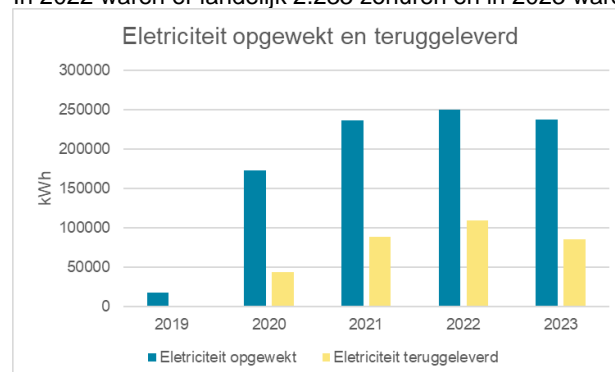
Energie locatie Plutostraat

Afgelopen jaren is geïnvesteerd om te komen tot een lager verbruik van elektriciteit en warmte op de locatie Plutostraat. De belangrijkste ontwikkelingen in 2023 komen hieronder aanbod.

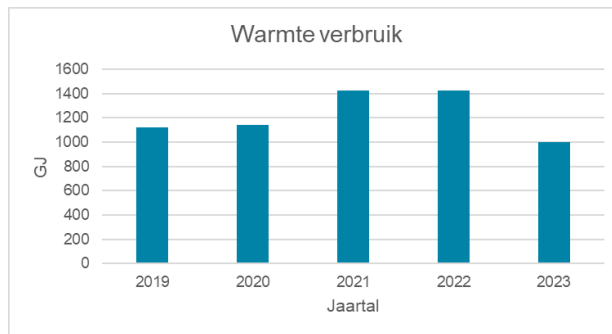
In onderstaande grafiek is te zien dat het elektriciteitsverbruik (de hoeveelheid elektriciteit wat geleverd is via het net) toegenomen is ten opzichte van 2022. In percentage uitgedrukt is in 2023 13% meer elektriciteit geleverd.

Totaal zijn er op de locatie Plutostraat nu 800 zonnepanelen geplaatst. Het aantal opgewekte en teruggeleverde kWh is lager dan in 2022, maar nagenoeg gelijk als in 2021. Dit heeft te maken met het aantal zonnuren (en daarmee de productie van de zonnepanelen). In 2022 waren er landelijk 2.233 zonnuren en in 2023 waren dit er 1.913.

Het warmteverbruik in 2023 was lager ten opzichte van 2022. De oorzaak hiervan is terug te vinden in de aanschaf van een warmtepomp in 2022 (t.b.v. verwarmen van de boiler) en de proef met Eneco voor het verlagen van de temperatuur van de geleverde warmte.

In 2023 zijn er diverse acties ondernomen om het energieverbruik verder te laten afnemen. Hieronder worden deze kort beschreven.

In samenwerking met Eneco is een proef gehouden om de toelevering van warmte te verlagen. Normaliter wordt gedurende het jaar dagdagelijks warmte geleverd met een temperatuur van 70° Celsius. Tijdens de proef is de aanlevertemperatuur verlaagd naar 35° Celsius. De proef is gestart in april. Gedurende de lente en zomermaanden had de verlaging van de temperatuur geen invloed op een aangenaam binnenklimaat in het kantoorpand aan de Plutostraat. In november bleek dat het pand door de verlaagde aanlevertemperatuur niet verwarmd kon worden tot een aangenaam binnenklimaat. Hierna is de aanlevertemperatuur teruggebracht naar 70° Celsius. Eneco is aan het onderzoeken of er verder mogelijkheden zijn om de temperatuur toch te verlagen en waarbij het binnenklimaat aangenaam blijft. In het bovenstaande overzicht Warmte verbruik, is de positieve invloed (afname) van de proef op het warmteverbruik te zien.

Eind 2022 is de biovergister geplaatst. Doordat de opstart moeizaam verliep en de calorische waarde van brood hoger bleek en daarvoor een andere Warmte Kracht Koppeling nodig was, is de biovergister eind 2023 biogas gaan produceren. Verwacht wordt dat de oplevering van de biovergister in Q1 2024 plaatsvindt.

Eind 2023 is in het kantoorpand aan de Plutostraat de bestaande verlichting (bestaande uit vijf TL buizen) vervangen door LED verlichting. Hiermee is er een aangename situatie qua licht op de werkplek en zal het elektriciteitsverbruik verder afnemen.

Gepland stond om in 2023 een carport met zonnepanelen te realiseren op de parkeerplaats voor het kantoorpand aan de Plutostraat. Door verschil van inzicht tussen de leverancier en gemeenten Den Haag is er vertraging ontstaan op het goedkeuren van de definitieve bouwstukken. Om het proces te versnellen is een nieuwe bouwaanvraag gedaan en deze is in Q4 2023 akkoord bevonden door de gemeente. De verwachting is nu dat de bouw start in Q1 2024.

Het in 2022 opgestelde energiebesparingsrapport is in januari ingediend bij de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH). In september is het rapport met medewerkers van de ODH besproken. Op 4 januari 2024 is een schrijven ontvangen vanuit de ODH dat het ingediende rapport voldoet aan de criteria van de ODH. Maatregelen zoals opgenomen in het energiebesparingsrapport waren bekend en zullen komende jaren worden uitgevoerd.

CO₂

Ook in 2023 is de CO₂-uitstoot gemonitord en vastgelegd. Uit de monitor blijkt dat HMS over 2023 3.349 ton CO₂ heeft uitgestoten, wat neerkomt op 12,9 ton CO₂ per medewerker. In 2022 bedroeg de totale uitstoot van HMS 3.418 ton CO₂, wat neerkwam op 13,17 ton CO₂ per medewerker. De afname van de uitstoot van CO₂ ten opzichte van 2022 wordt veroorzaakt door minder aantal liters brandstof, minder geleverde GJ warmte en een verlaging van de kengetallen.

Klimaatcompensatie

Vanaf 2018 adopteert HMS het gelijke aantal appelbomen dan voertuigen welke HMS dagelijks inzet om de stad schoon te houden. Hiermee wordt een deel van de CO₂-uitstoot die HMS-uitstoot gecompenseerd.

Bijkomend voordeel van de adoptie van de appelbomen was dat in de plukperiode van appels deze geplukt mochten worden. Zodoende was op 27 oktober 2023 een plukmiddag georganiseerd met collega's. Circa 15 enthousiaste medewerkers met familieleden namen deel aan deze plukmiddag.

De geplukte appels zijn voor een deel via de kantine beschikbaar gesteld aan de collega's. Ook hebben diverse collega's buiten de plukmiddag appels geplukt bij de boomgaard en meegenomen naar huis.

HMS heeft ook, net als in voorgaande jaren, in de maand mei een actie gehouden op de afvalbrengrstations. Als een bezoeker zijn afval goed scheidde dan kreeg hij/zij een appelboompje. Hiermee belonen wij de bezoekers voor hun inspanning en zal de appelboom komende jaren CO₂ opnemen. Bewust is gekozen voor een fruitboom. Er wordt namelijk vanuit gegaan dat de fruitboom geplant wordt en meerdere jaren staat. Als er bijvoorbeeld voor perkgoed gekozen wordt dan zou de milieubelasting groter worden, omdat perkgoed maar een zeer beperkt aantal maanden in een jaar in een tuin staat om vervolgens weer bij het GFT te eindigen. Daarnaast zorgt de fruitboom voor heerlijk fruit en krijgen de inwoners van Den Haag extra vitamines binnen.

Maatschappij

In 2023 heeft HMS de volgende acties ondernomen om bij te dragen een betere maatschappij en leefomgeving.

Schone en leefbare stad

In 2016 is HMS gestart met het inzamelen van bijplaatsingen bij verzamelcontainers om de kwaliteit van de openbare ruimte te verhogen met behulp van kleine pick-ups. Dit gebeurde in 2016 routematig op de dag van inzameling. Medio maart 2017 is HMS met acht pick-up's van maandag tot en met vrijdag gebiedsgericht een schoningsronde. In 2018 is de inzet uitgebreid met acht voertuigen om zo gebiedsgericht met 16 voertuigen illegaal grofvuil in te zamelen, de zakken en dozen waren hierbij de taak van het Haags Werkbedrijf (HWB). In 2021 heeft HMS een deel van de taak van het HWB, wegens capaciteitsproblemen, overgenomen. Deze manier van werken is ook in geheel 2022 en 2023 aangehouden. In 2023 is er circa 3.400 ton aan illegale bijplaatsingen ingezameld met behulp van deze 16 pick-ups, ruim meer dan de circa 3.186 ton in 2022.

In totaal zijn er circa 17.500 meldingen over bijplaatsingen binnengekomen. De meeste bijplaatsingen worden gemeld in Escamp en Centrum, het minst in Haagse Hout en Loosduinen.

Bewassing ondergrondse containers

Sinds begin 2018 is HMS op eigen initiatief begonnen met het viermaal extra per jaar bewassen van de buitenzijde van alle ondergrondse containers. Dit om de basis kwaliteit van de containers (op schoon) te verhogen. Naast deze werkzaamheden kan in opdracht van de gemeente incidenteel hier ook een extra opdracht voor worden gegeven.

Plagdierbestrijding

De afdeling Plagdierbeheersing voert de volgende taken uit:

- Bestrijden/monitoring van de Bruine rat in de openbare ruimte;
- Telefonisch advies voor inwoners van de Den Haag waar het dierplagen betreft;
- Desgewenst geven van voorlichting op locatie;
- Onderzoek van plagdieren in de openbare ruimte;
- Determinatie van beestjes.

De bestrijding van ratten binnen de stadsgrenzen van de Gemeente Den Haag zijn te verdelen in twee categorieën: De monitoring en zo nodig bestrijden van ratten bij zogeheten Hotspots en het onderzoeken/monitoring en bestrijding van MOR-meldingen.

In beide gevallen worden de bestrijdingen gedaan op basis van Intergrated Pest Management (IPM) en het wettelijk geldende protocol “Beheersing rattenpopulaties om gebouwen en voedselopslagplaatsen” versie 3.0 (16 januari 2017) waarvoor HMS in 2023, net als in de voorgaande jaren, opnieuw de benodigde certificering heeft behaald.

Voor de monitoring/bestrijding van de Bruine rat is er een onderverdeling gemaakt in Hotspots en Protocol.

Hotspots

Dit zijn locaties in de acht stadsdelen waar in de afgelopen jaren frequent ratten worden gesignaleerd door de Haagse burger. Het doel van de Hotspots is om het gehele jaar de populatie van de bruine rat te monitoren en waar nodig tijdig over te gaan tot bestrijding om de populatie te laten verminderen. Momenteel wordt er op 36 locaties (208 rattenlokaasdepots) gemonitord. Alle rattenlokaasdepots worden maandelijks gecontroleerd (wanneer noodzakelijk wordt het controlebezoek vervroegd).

Stadsdeel	Locaties	Bestrijdingen
Centrum	3	7
Escamp	9	89
Haagse Hout	10	22
Laak	8	37
Leidschenveen-Ypenburg	1	15
Loosduinen	3	20
Scheveningen	-	-
Segbroek	2	18
Totaal	36	208

Het meeste aantal bestrijdingen vinden plaats in de wijk Escamp.

Protocol

Zijn onderzoeken/bestrijdingen die worden uitgevoerd naar aanleiding van MOR meldingen. Na het eerste onderzoek wordt bepaald of en in welke mate er overlast is en wie hier verantwoordelijk voor is (Gemeente of derden).

Wanneer het de openbare ruimte betreft worden zo nodig tijdelijke rattenlokaasdepots geplaatst om de ernst van de overlast te bepalen. In de meeste gevallen staan de lokaasdepots hier maximaal vier maanden.

Bestrijdingen

In 2023 zijn er voor de gemeente Den Haag 6.776 bestrijdingen uitgevoerd, 1.227 meer dan in 2022.

Hiernaast is in 2023 1.230 keer telefonisch advies gegeven aan bewoners, 782 keer minder dan in 2022.

Stadsdeel	Bestrijdingen Q4	Bestrijdingen Q3	Bestrijdingen Q2	Bestrijdingen Q1
Centrum	147	110	90	48
Escamp	693	847	699	716
Haagse Hout	463	315	161	132
Laak	258	247	286	268
Leidschenveen-Ypenburg	172	107	128	99
Loosduinen	118	140	138	77
Scheveningen	32	34	44	30
Segbroek	32	35	53	57
Totaal	1.915	1.835	1.599	1.427

Slimme rattenvallen

HMS maakt gebruik van slimme rattenvallen van TrapMe.

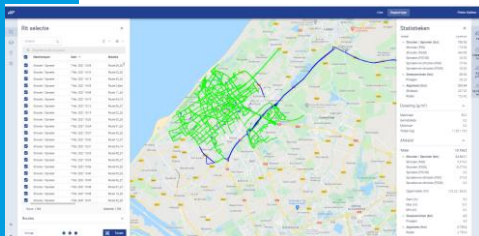

Deze klemmen zijn uitgerust met data verbinding en geven een seintje wanneer de klem is dichtgeklaapt. Hierdoor hoeft een bestrijder pas op pad om de klem te controleren als deze een signaal heeft afgegeven en niet op frequente basis conform het protocol vanuit het Integrated Pest Management (IPM).

Winterdienst

HMS is hoofdaannemer voor de gladheidbestrijding in Den Haag, hierbij bestrijdt HMS de gladheid op de hoofdrijwegen. De Haagse Straat Organisatie (HSO), voorheen het Haags Veegbedrijf, is in onderaanneming verantwoordelijk voor de bestrijding van gladheid op de doorgaande fietspaden. In 2023 heeft HMS 14 strooiacties uitgevoerd, 6 minder dan in 2022.

Digitalisering en optimalisering routes

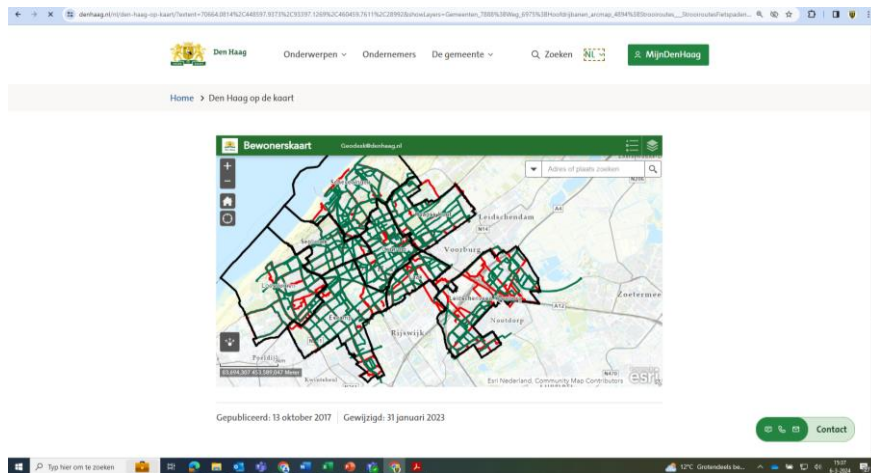

In 2022 zijn de winterdienstroutes volledig gedigitaliseerd en geoptimaliseerd.

Chauffeurs rijden de routes voortaan via navigatie op hun tablet, waarbij alle instellingen van de strooier en sneeuwschuiver vooraf ingesteld zijn. Hierdoor kunnen chauffeurs zich volledig richten op het rijden en hoeven ze niet onderweg na te denken over de stand van de schuiver, of het breed of smal strooien van een weg. Door het optimaliseren van de routes, wordt 35% zout bespaard per uitruk, bij een gelijk gebleven strooiareaal.

In 2023 zijn deze digitale strooiroutes geschikt gemaakt voor de GIS-omgeving van de gemeente Den Haag, waardoor bewoners de strooiroutes kunnen terugvinden op

www.denhaag.nl

Educatie

Educatiefilm

Van oudsher ontvangt HMS scholen, groep 7 + 8 en een enkele keer brugklassen uit het middelbare onderwijs, waarbij leerlingen een presentatie en rondleiding krijgen. Om de kernboodschap vanuit de film in de presentatie meer aan te laten sluiten bij het programma (Hergebruiksplan) van de gemeente Den Haag, is een nieuwe film ontwikkeld die niet alleen aandacht vraagt voor afval scheiden en recycling, maar ook voor het hergebruik van afval en het voorkomen van afval. De film is ook via het Youtube kanaal van HMS te zien: https://www.youtube.com/watch?v=MEKN_aw5TVc&t=171s

Bordspel

Naast de nieuwe film, heeft HMS ook een bordspel laten ontwikkelen, de HMS Afval Challenge. Een coöperatief spel, waarbij spelers moeten samenspelen om van het bord te kunnen winnen. Gebeurtenissen in Den Haag maken dat er afval ontstaat in de stad. De spelers moeten voorkomen dat er een restafvalberg ontstaat en moeten grondstoffen scheiden en hiervan nieuwe producten maken. Hierbij dienen ze gebruik te maken van elkaars 'speciale' competenties die horen bij elke rol (o.a. Chauffeur, Planner enz.). De diepere boodschap, naast die van het belang van secundaire grondstoffen waarmee je nieuwe producten kunt maken, is dat de chauffeur en vuilnisman de belangrijkste schakels zijn om het spel te kunnen winnen. Belangrijker dan de directeur die ook in het spel zit.

De spellen worden uitgegeven aan scholen wanneer deze op bezoek komen en het programma hierop aansluit. Hiernaast liggen de spellen in de spellenbibliotheek van Natuur en Milieu Educatie van de gemeente Den Haag.

2.3.4 Goed werk- en opdrachtgeverschap

In het kader van goed werk- en opdrachtgeverschap heeft HMS onder andere de volgende acties ondernomen.

2.3.4.1 Veiligheid, Welzijn, Milieu en Kwaliteit (SHEQ)

In de komende paragrafen komen de belangrijkste ontwikkelingen en trends van 2022 op het gebied van veiligheid, welzijn, milieu en kwaliteit (SHEQ) binnen HMS aan bod.

IJsbergtheorie (Pyramide) van Bird

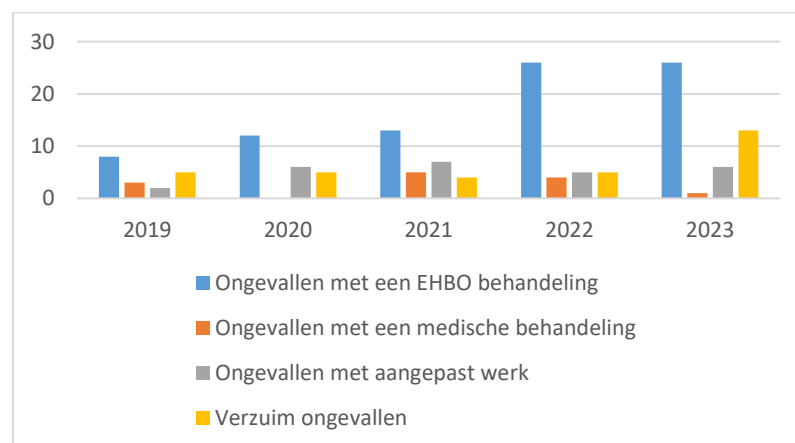
Sinds de invoering van het SHEQ-managementsysteem en de maandelijkse bespreking resultaten (MBR) wordt de IJsbergtheorie van Bird gehanteerd en wordt daarop ook gerapporteerd. Deze theorie stelt dat bij het voortduren van onveilige situaties en/of handelingen het wachten is op ernstig letsel of zelfs dodelijk letsel. Om deze reden is het belangrijk alle onderliggende lagen te herkennen, te erkennen en de juiste maatregelen te nemen om te zorgen dat er geen, dan wel minder ernstige, ongevallen plaats gaan vinden met medewerkers van HMS.

Volgens de IJsbergtheorie van Bird zijn er binnen HMS de volgende lagen benoemd:

- Fatale ongevallen;
- Verzuim ongevallen;
- Ongevallen met aangepast werk;
- Ongevallen met een medische behandeling;
- Ongevallen met een EHBO-behandeling;
- Near misses (onveilige situatie/bijna ongevallen).

Ongevallen

In 2023 hebben er geen ongevallen met fatale afloop plaatsgevonden. Wel zijn er 13 verzuim ongevallen, zes ongevallen met aangepast werk, één ongeval met een medische behandeling en zesentwintig ongevallen met een EHBO-behandeling gemeld. Ten opzichte van 2022 van het totaal aantal gemelde ongevallen is dit een stijging, zie onderstaande grafiek.

De in totaal 46 incidenten zijn terug te brengen naar een 14-tal oorzaken, waarbij negen oorzaken vaker dan eenmaal plaatsvonden. De meeste incidenten (12 stuks) vonden in 2023 plaats nadat medewerkers tijdens het inzamelen van grofvuil geraakt werden door afval. In 2022 vonden de meeste incidenten (9 stuks) op dezelfde wijze plaats.

In 2023 hebben er bij HMS geen ongevallen plaatsgevonden waarbij de arbeidsinspectie ingeschakeld moest worden.

Near misses (onveilige situatie/bijna ongevallen e.d.)

In 2020 is HMS gestart met een nieuw target voor near miss. Als target is bepaald dat iedere medewerker die in dienst is minimaal één near miss per kwartaal dient te melden.

Totaal zijn er in 2023 1.008 meldingen gemaakt van near misses. Deze meldingen zijn gemaakt door 199 HMS'ers. In 2022 maakten 159 HMS'ers 806 near miss meldingen. Dit is een goede ontwikkeling!

Uit de meest gemelde near miss is de volgende top 3 te maken:

- Afval wat niet aangeboden is volgens de aanbiedregels;
- Opvolgen van de terreinregels op de locatie Plutostraat;
- Het niet dragen van de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen.

Daarnaast was opvallend dat in 2023 41 meldingen met agressie richting onze medewerkers zijn gemaakt. In 2022 waren dit 39 meldingen. De meldingen waren voornamelijk afkomstig van de afvalbrengrstations.

Preventiemedewerker

De inzet van de Preventiemedewerker in 2023 is met name gericht op:

- het begeleiden van de uitvoering van de RI&E;
- onderzoek verrichten naar incidenten binnen HMS (arbeidsongevallen, branden en hydrauliek lekkages);
- chauffeurs helpen met het gebruik van de digitale tachograaf;
- opstellen van toolboxes voor de uitvoering van HMS;
- organiseren van de Veiligheidsweek binnen HMS.

Tijdens de Veiligheidsweek is gebruik gemaakt van de Safety Keet. De Safety Keet bestaat uit een uitklapbare trailer met daarin zes zones. Per zone is er een interactief element of spel. De zones bestaan uit een speltafel waar diverse stellingen behandeld worden, een route spel, een film, een e-learning, een veiligheidsmuur en een VR game. Alle zes de elementen of spellen zijn ingericht voor de afvalinzameling, groen en reiniging. Door de inzet van de Safety Keet is veilig werken op een andere manier aanbod gekomen. Vanuit de medewerkers zijn positieve reacties gekomen.

Branden

In 2023 zijn er zeven branden gemeld bij werkzaamheden van HMS. Dit aantal is gelijk aan het aantal branden in 2022. De branden werden voornamelijk veroorzaakt door verkeerd aangeboden afval en dan wel accu's en gevaarlijke stoffen tussen grof- en restafval. Geen van de branden heeft tot aanzienlijke schade geleid.

Milieu incidenten

In 2023 zijn er totaal 22 milieu incidenten gemeld. Dit is een toename ten opzichte van 2022 (15 meldingen) maar gelijk aan het aantal meldingen in 2021. Het merendeel van de milieu incidenten betroffen hydrauliek lekkages.

Op 15 mei 2023 is HMS opgeschikt door een milieu incident wat niet vaak voorkomt. Tijdens het legen van een ondergrondse container kwam er witte rook vrij. Nadat de rook was opgetrokken rook de chauffeur een chemische lucht. De vracht is gelost in de bunker op de Plutostraat. Vervolgens is de brandweer ter plekke gekomen om te onderzoeken wat er gebeurd was. De brandweer trof een aantal jerrycans aan met een onbekende chemische vloeistof. Vermoedelijk ging het hier om afval van de productie van drugs. Omdat er verder geen acuut gevaar was is Ecoloss ingeschakeld om de chemische stoffen op te ruimen en af te voeren. De chauffeur is nog gecheckt door de ambulance en de vrachtwagen is uit gespoten. Vervolgens is de chauffeur verder gegaan om zijn route in te zamelen. Nadat de chauffeur terug was in de wijk is een soort gelijke situatie ontstaan. Weer was de vracht gelost in de bunker van de Plutostraat en heeft Ecoloss het afval onderzocht. Totaal zijn er bij beide stortingen 12 jerrycans van 20 liter per stuk uit het afval gehaald en afgevoerd. Later bleek in de media dat in de wijk waar ook de ondergrondse containers stonden ook vermoedelijk drugsafval was gedumpt in het openbare groen.

Door adequaat optreden van de chauffeur en de BHV is de schade beperkt gebleven.

Risico-inventarisatie & evaluatie

Zoals in eerder jaarverslagen is opgenomen is HMS in 2019 gestart met het actualiseren van zijn RI&E. In 2020 is dit proces afgerond en is gestart met het afronden van de acties vanuit de RI&E. Totaal kwamen er uit de opgestelde RI&E 228 acties. Eind 2023 waren er negen acties nog niet afgerond. De resterende acties worden in 2024 afgerond.

AED's

Sinds 2019 heeft HMS op zijn drie locaties de AED's op de gevel (openbare ruimte) van de panden geplaatst. Dit n.a.v. het streven vanuit HartslagNU om in Nederland een zesminuten-zone te creëren. Dit is een gebied waarin iemand met een hartstilstand binnen zes minuten de juiste hulp krijgt.

In 2023 zijn de AED's van alle drie de locaties totaal 52 keer opgeroepen voor een reanimatie. Dit is een stijging van meer dan 50% ten opzichte van de oproepen in 2022. Of de AED's ook mensenlevens gered hebben is niet te zeggen, omdat HMS geen terug koppeling krijgt of de AED is gebruikt en zo ja of de persoon het overleefd heeft.

Voldoen aan wet- en regelgeving

In 2023 is de locatie Plutostraat en De Werf bezocht door de ODH. Tijdens de controles is er één afwijkingen geconstateerd. De afwijking is op de locatie Plutostraat geconstateerd eind december. De afwijking was ten tijde van het schrijven van het jaarverslag nog niet afgerond. De begunstigingstermijn was ook nog niet verstreken.

Certificering

Voor de afgegeven certificaten (ISO 9001 en 14001 en OHSAS 18001) is HMS in 2023 niet geauditeerd.

Wel is de afdeling plaagdierenmanagement geauditeerd op het certificaat IPM Rattenbeheersing¹ dit jaar. Hierbij zijn vier afwijkingen ten opzichte van de gestelde normen geconstateerd. De afwijkingen zijn door de afdeling plaagdierenmanagement opgepakt en afgehandeld.

Sinds 2021 worden bij HMS interne audits uitgevoerd. Dit om aantoonbaar de betrouwbaarheid en zekerheid te bieden aan derden en aan de hand van objectief bewijs aantoonbaar te maken dat een proces of organisatie aan interne eisen voldoet. In 2023 zijn de volgende interne audits uitgevoerd:

- Plaagdierenbeheersing;
- Winterdienst;
- BHV.

De audits zijn goed verlopen en er zijn enkele aanbevelingen gedaan.

PSO

In 2022 heeft een her-audit bij HMS plaatsgevonden op het keurmerk Prestatieladder Socialer Ondernemen (PSO). Dit omdat HMS sociaal ondernemen belangrijk vindt en er al diverse initiatieven genomen zijn, is de ambitie uitgesproken om het te borgen via een keurmerk.

Als objectieve methode om het sociaal ondernemen te beoordelen is gekozen voor het keurmerk van de Prestatieladder Socialer Ondernemen (PSO).

De PSO is opgesteld door TNO en bestaat uit twee componenten:

- Een vrij toegankelijk meetinstrument dat objectief bepaalt in welke mate een organisatie sociaal onderneemt.
- Een uit te geven keurmerk na het certificeringsproces.

De PSO is wetenschappelijk onderbouwd en uitgegroeid tot landelijk erkende norm voor ondernemerschap en werkgevers. De ladder is opgesteld uit een aantal treden. De treden geven aan op welk niveau de organisatie sociaal onderneemt. De hoogste trede voor sociaal ondernemen is trede 3. Uit de audit is gebleken dat HMS voldoet aan de voorwaarden gesteld in trede 3.

---

¹ Per 1 juni 2017 is het in Nederland niet meer is toegestaan (bij wet) om in de buitenruimte ratten te bestrijden met rodenticiden. De uitzondering hierop is als een plaagdiermanagementbedrijf gecertificeerd is volgens de IPM Rattenbeheersing van de Stichting Keurmerk Plaagdiermanagement Bedrijven, de plaagdiertechnici en deskundige aanvullende scholing heeft gevolgd en de systematiek van IPM toepast in het werk.

2.3.4.2 Professionele organisatie

In haar streven een lerende organisatie te zijn die continu haar bedrijfsvoering, processen en operationele talen verbetert, heeft HMS in 2023 de volgende acties ondernomen.

PvE vervanging AfvalRis

Het planningspakket van HMS, AfvalRis, heeft zijn end-of-life status bereikt. De leverancier, AMCS, heeft aangegeven de software niet meer door te ontwikkelen en op korte termijn ook te stoppen met de ondersteuning van de software. De reden hiertoe is dat de leverancier een nieuw platform heeft ontwikkeld, waarvan de focus ligt op de Noord Amerikaanse markt.

Onduidelijk is of het nieuwe platform een volledige vervanging is van AfvalRis. Een eerste voorzichtige toets wijst uit dat dit niet het geval lijkt te zijn.

In 2022 is HMS gestart met het opstellen van een nieuw PvE, dat HMS in staat stelt om een volledige uitvraag te doen aan de markt. Om het PvE zo volledig mogelijk te maken, zijn HMS breed interviews gehouden met medewerkers die gebruik maken van modules van AfvalRis, of software die een relatie heeft met AfvalRis. Zo gaat het PvE niet alleen inhoudelijk over modules van AfvalRis (KCC, Planning en Uren, Milieustraat en BVC), maar ook over bijvoorbeeld een payroll en HR pakket, assetmanagement en de finale vervanging van de laatste eigen gebouwde systemen van HMS, de zogenaamde gele schermen.

Hiernaast zijn lopende dit traject de kaders en voorwaarden bepaald waaraan software die HMS gebruikt, dient te voldoen. Dit geeft HMS de komende jaren handvatten om keuzes te maken, of juist niet, voor bepaalde softwarepakketten.

In het derde kwartaal van 2024 zal uiteindelijk het PvE op de markt worden gezet.

Vervanging Qlikview

In het verleden maakte HMS gebruik van van Qlik View, een business intelligence tool voor stuurinformatie, data-analyses en rapportages. Voor veel, zo niet alle afdelingen de belangrijkste informatievoorziening. In Qlik View zijn dashboards ontwikkeld rondom verschillende onderwerpen welke geraadpleegd kunnen worden. Elke dashboard is aangesloten aan één of meerdere databronnen, zoals bijvoorbeeld AfvalRis en Route Vision. Qlik View wordt niet meer doorontwikkeld en binnen afzienbare tijd niet meer ondersteund.

De server van Qlik View valt met grote regelmaat uit, door de complexiteit van de huidige dashboards en het feit dat deze gedeeld wordt met Renewi (capaciteit issue server).

Daarnaast zijn de huidige Dashboards door de jaren heen door verschillende ontwikkelaars gebouwd, onderhouden en verder ontwikkeld. Met als gevolg, dat hier verschillende data-structuren zijn gebruikt, wat doorontwikkeling foutgevoelig en complex maakt. Dit samen is een gevaar voor de continuïteit.

Om deze redenen is HMS in 2022 gestart met het vervangen van Qlik View door QlikSense, een Qlik saas oplossing. Uiteindelijk is in 2022 de data van het grootste en complexe dashboard van HMS, die van dynamisch inzamelen, overgezet.

De rest van de dashboard zijn uiteindelijk overgezet in het derde kwartaal van 2023.

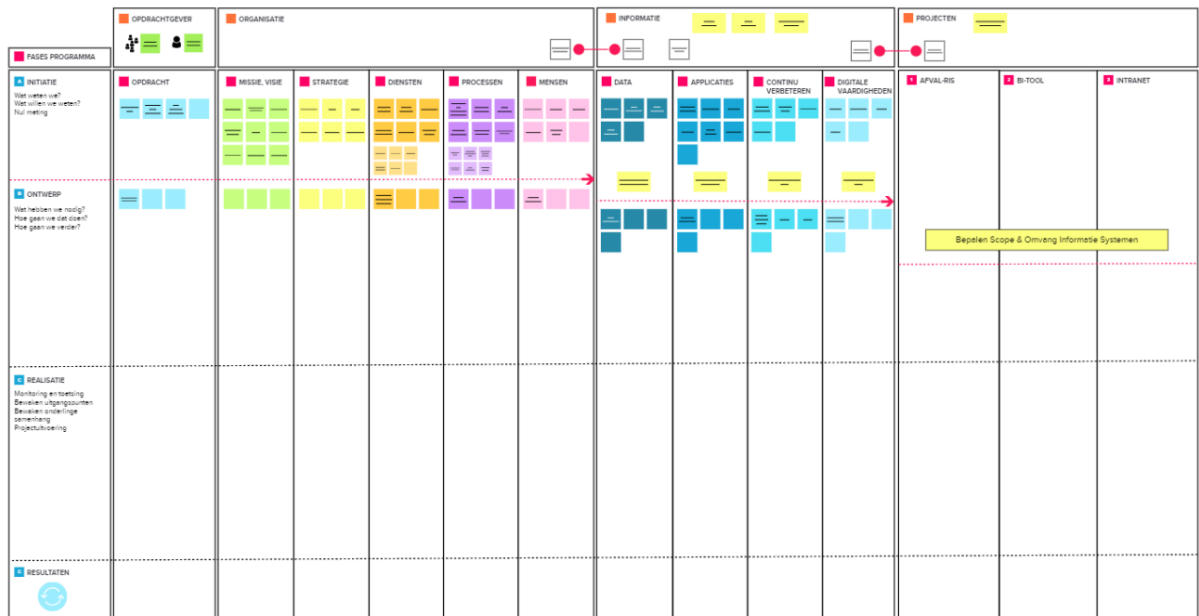
Programma informatisering

Het vervangen van AfvalRis, Qlik View, Dynamisch inzamelen, intranet/Sharepoint en Stuurinformatie, zijn ondergebracht in een programma.

Om inzicht te krijgen in welke strategie HMS de komende jaren moet hanteren, welke informatie behoefte er is, welke informatie voorziening er is en welke huidige en gewenste applicaties er zijn, is in 2022 het programma informatisering gestart.

In het programma wordt niet alleen gekeken naar de harde factoren** zoals strategie en systemen, maar ook naar de zachte factoren** zoals vaardigheden en personeel. Dit meerjarenprogramma kent een doorlooptijd tot 2026.

PROGRAMMA INFORMATISERING

** theorie 7S-model McKinsey.

Project Stuurinformatie

In 2023 is gestart met het project Stuurinformatie. De aanleiding voor het project stuurinformatie is tweeledig. Enerzijds is er vanuit de organisatie behoefte aan duidelijke KPI's, niet alleen om te kunnen monitoren en bijsturen, maar ook zodat medewerkers weten of zij hun werk goed doen. Anderzijds is er vanuit het programma Informatisering duidelijk naar voren gekomen dat keuzes in stuurinformatie nodig zijn om goede vervolg keuzes te maken in het vraagstuk rondom informatie voorziening en -verandering.

Afdelingen binnen de uitvoering kennen geen eigen doelstellingen. Op basis van het inzamelplan en de bestekstaken van HMS wordt nagedacht over hoe het beste invulling kan worden gegeven aan het uitvoeren van het inzamelplan en de bestekstaken, maar dit wordt niet gemonitord of geëvalueerd, laat staan verantwoordelijkheid over afgelegd. Dit is ook lastig, omdat er niet helder is beschreven welke concrete doelstellingen, buiten dat het afval moet worden ingezameld of verzameld, er zijn. Bepalen of iets goed of fout is uitgevoerd, is momenteel een grijs gebied.

Organisatiebreed, of met een afvaardiging hiervan, is nagedacht over welke doelstellingen HMS zichzelf oplegt (het bestek kent feitelijk maar één KPI) en welke (stuur)informatie nodig is om te monitoren of deze doelstellingen gehaald worden, zodat hierover (door de afdelingen zelf) verantwoordelijkheid kan worden afgelegd en indien nodig kan worden bijgestuurd.

De beoogde resultaten zijn hierbij als volgt:

- SMART geformuleerde doelstellingen voor HMS als organisatie en doelstellingen per afdeling.
- KPI's op organisatie niveau en KPI's op afdelingsniveau.
- Informatiebehoefte dashboards.

Dit project zal naar verwachting in 2024 worden afgerond.

Project BHV App

In 2023 is het project BHV App gestart. Vanuit de Arbowet wordt de werkgever verplicht om een Arbobeleid te voeren om werknemers zoveel mogelijk te beschermen tegen gevaarlijke arbeidsomstandigheden. De werkgever mag zich laten ondersteunen bij het uitvoeren van het Arbobeleid door werknemers.

Wanneer in de huidige situatie een collega of een bezoeker binnen HMS een calamiteit signaleert moet dit gemeld worden bij de receptie zodat de BHV'ers kan alarmeren via de semafoons. De BHV'ers melden zich bij de receptie waar zij verdere informatie krijgen over het type calamiteit en de locatie waar deze zich afspeelt.

Een alternatieve werkwijze is dat diegene die de calamiteit signaleert direct telefonisch contact opneemt met één van de BHV'ers. Dit kan in veel gevallen sneller zijn, maar als de eerste BHV'ers die gebeld worden niet op locatie zijn gaat hier kostbare tijd verloren.

Hiernaast is er momenteel geen real time inzage in het aantal BHV'ers dat op locatie is. Hoewel er dagdagelijks rekening gehouden wordt met de aan- en afwezigheid van BHV'ers, komt het voor dat op bepaalde delen van de dag geen BHV'er aanwezig is. Omdat hier op het moment zelf maar ook achteraf geen informatie over beschikbaar is, wordt hier niet op geacteerd - en gerapporteerd. Voor een veilige werkomgeving is dit echter wel van groot belang. Middels een BHV-app kunnen deze uitdagingen worden geëlimineerd.

Het uiteindelijke doel is:

- Een geïmplementeerd BHV App die voldoet aan gestelde eisen;
- Een efficiënt en effectief proces voor het melden van calamiteiten opgesteld;
- Beschikbare rapportages met informatie afkomstig uit de BHV-app.

Naar verwachting zal dit project in 2024 worden afgerond.

Project Digitale ondersteuning laadkisten

In 2023 is gestart met het project Digitale ondersteuning laadkisten. Door de uitvoering is regelmatig aangegeven dat zij graag gebruik maken van route- en navigatiesoftware voor het verzamelen van laadkisten. De uitvoering van HMS hoopte met dergelijke software de volgende voordelen te behalen:

- Minder afhankelijk van routekennis van individuele chauffeurs;
- Eenvoudiger uitbalanceren van routes: optimaliseren op tijd, gewicht en afstand;
- Beter beeld krijgen van het uitgevoerde werk;
- Maken van foto's op locatie ter ondersteuning van afhandelen van meldingen;
- Ad hoc opdrachten versturen naar voertuigen gedurende de dag;
- Beschikking over de live locatie waardoor aansturing voor afhelfen of verhelpen van meldingen vereenvoudigd wordt;
- De planning rondom dubbele dagen vereenvoudigen.

Om te toetsen in hoeverre deze voordelen behaald kunnen worden met de software is voorgesteld om een pilot uit te voeren. Om bovenstaande punten te toetsen zijn er onderzoeksvragen opgesteld die gedurende de pilot beantwoord moesten worden.

Om de software te beoordelen zijn op voorhand de wensen in kaart gebracht en deze zijn vertaald naar onderzoeksvragen. Het project zou geslaagd zijn wanneer op alle onderzoeksvragen onderbouwd antwoord is gegeven en daarmee antwoord gegeven kan worden op de hoofdvraag: "In welke mate ondersteunt de software de Uitvoering en het Bedrijfsbureau bij het borgen van de kwaliteit en continuïteit van de inzameling van laadkisten?"

Eind 2023 is het project afgerond. De conclusie was dat de huidige software om dit moment onvoldoende ondersteunt. Zo konden de routes niet uitgebalanceerd worden (o.b.v. de fysieke leidraad), maar ook iets als elkaar afhelfen en delen van de routes overnemen door de ploegen, was niet mogelijk. Met oog op de wens om in 2025 papierloos te gaan rijden, wordt de marktverkenning wel doorgezet.

Pilot Perscontainers voor papier

Op 26 mei 2023 is op twee locaties in Den Haag een pilot gestart met ondergrondse papierperscontainers. Perscontainers kunnen een oplossing zijn voor locaties waar veel aanbod is: er kan meer afval in worden opgeslagen waardoor er minder containers, minder openbare ruimte en minder verkeersbewegingen nodig zijn.

Enkele voordelen van een perscontainer zijn:

- Minder transportbewegingen: een papiercontainer die vier keer per week geleegd moet worden, hoeft met een perscontainer maar 1,5 keer per week geleegd te worden;
- Minder transportbewegingen betekent meer rust in de woonwijken en een hogere verkeersveiligheid;
- Minder containers betekent minder belasting van de openbare ruimte en een rustiger én fraaiër straatbeeld;
- Minder schadelijke uitstoot door minder verkeersbewegingen;
- Minder bijplaatsingen (aaname).

Er is gekozen om de pilot uit te voeren met ondergrondse papierperscontainers van Sidcon. Het grote voordeel is dat de ondergrondse perscontainer van Sidcon aansluit op de bestaande inzamelmethode en hetzelfde opnamesysteem (Kinshofer).

In de afgelopen acht maanden is gebleken dat de papierperscontainers voldeden aan de belofte van de leverancier. De persen hebben minimale storingen en het aantal ledigingen is afgenomen. Ook zijn er weinig bijplaatsingen. Dit maakt de perscontainers geschikt om te gebruiken op diverse locaties in Den Haag waar meerdere (bovengrondse) papiercontainers bij elkaar staan.

Begin 2024 zal samen met de gemeente Den Haag de pilot worden geëvalueerd.

ICT projecten

In 2023 zijn vanuit de afdeling ICT de volgende projecten of maatregelen genomen.

- Verhuizing naar UNO - HMS heeft de kantoorautomatisering aanbesteed en UNO heeft de aanbesteding gewonnen. Dit betekent dat we alle onderdelen van kantoorautomatisering, van werkplekken tot netwerken en printers, gaan migreren van Renewi naar UNO in 2024.
- Werken met referentie architectuur - Voor verschillende domeinen (kantoorautomatisering, HR, SHEQ & Finance) hebben we value streams geformuleerd en de applicatie- en informatiearchitectuur uitgetekend. Hierdoor is er uniformiteit in taal ontstaan en kunnen we digitale oplossingen beter op elkaar aansluiten, eenvoudiger onderhouden en beter beveiligen.
- TOPdesk dashboard - Data vanuit TOPdesk is geïntegreerd in Qlik Sense om een beter inzicht te krijgen in storingen en wijzigingen.
- Uitrollen van functioneel beheer - Sinds eind 2023 hebben we de functie van functioneel beheer geïntroduceerd. In 2024 zullen we deze functie verder integreren binnen HMS door gebruikers te ondersteunen bij applicatie gerelateerde verzoeken in alle domeinen, het opstellen van testscenario's en het beheren van onze stamgegevens.
- Modernisering van hardware - We hebben verouderde apparaten (telefoons & tablets) vervangen en de schermen van Astrata boordcomputers zijn omgeruild voor een nieuwe generatie vanwege de uitfasering van 2G.

2.4 Personeel

2.4.1 Instroom, doorstroom en uitstroom

Instroom

Op 31 december 2023 had HMS 202 medewerkers in dienst. Er zijn 30 medewerkers ingestroomd, grotendeels ter vervanging van de uitstroom. Er zijn 22 medewerkers uitgestroomd en 9 medewerkers hebben intern een overstap gemaakt op de vrijgekomen functies door de uitstroom.

In 2023 hebben we twee stagiaires aan het werk gehad. Eén bij de afdeling SHEQ en één bij de afdeling ICT.

Socialer Ondernemen

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) is een vorm van ondernemen waarbij de aandacht voor sociaal-ethische normen (People), milieu (Planet) en winst (Profit) met elkaar in balans zijn. People, Planet en Profit worden ook wel de drie pijlers van MVO genoemd. Binnen de pijler 'People' is het Programma Sociaal Ondernemen (PSO) expliciet gericht op de arbeidsparticipatie: het bieden én vergroten van kansen aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit specifieke onderdeel binnen het People onderdeel, wordt steeds vaker 'sociaal inclusief ondernemen' genoemd.

De PSO-meetlat laat zien in welke mate een organisatie socialer onderneemt ten opzichte van andere organisaties binnen dezelfde grootteklasse. De PSO kijkt niet alleen naar de kwantiteit (het aantal) plaatsingen. De PSO kijkt ook naar wat organisaties doen om de kans op een duurzame plaatsing te vergroten, ofwel de kwaliteit van de plaatsingen telt ook mee. Het PSO-Keurmerk waarborgt een onafhankelijke certificering en actualiteit van deze gegevens.

HMS is een getoetst sociaal inclusieve werkgever, waar we in 2023 weer volop in geïnvesteerd hebben, in maart 2024 vindt een nieuwe audit plaats m.b.t. de PSO.

HMS stelt mensen met afstand tot de arbeidsmarkt in de gelegenheid om weer deel te nemen aan het arbeidsproces. Met Olympia uitzendbureau en de Gemeente Den Haag zijn afspraken gemaakt om uitzendkrachten met afstand tot de arbeidsmarkt een kans te bieden om terug te keren in het arbeidsproces. Met trots kunnen we dan ook melden dat dit heeft geresulteerd in 22 kandidaten die geplaatst zijn bij HMS in 2023.

Uitstroom

In 2023 zijn 22 medewerkers uitgestroomd:

- Eén medewerker heeft disciplinair ontslag aangezegd gekregen wegens een dringende reden;
- Van vijf medewerkers heeft HMS besloten het dienstverband niet verder voort te zetten;
- Elf medewerkers hebben vrijwillig HMS verlaten om elders hun loopbaan voort te zetten;
- Van één medewerker is het contract beëindigd op initiatief van de werkgever;
- Twee medewerkers hebben HMS verlaten na 104 weken ziekte;
- Twee medewerkers zijn met pensioen gegaan.

De medewerkers waarvan het dienstverband wordt beëindigd op initiatief van de werkgever worden door een extern bureau begeleidt om zo snel mogelijk weer een andere dienstbetrekking te vinden. Hierdoor heeft het merendeel van deze ex-medewerkers vroegtijdig de WW-situatie verlaten en bij één van deze medewerkers was het aanvragen van een WW-uitkering zelfs niet aan de orde, omdat er een andere dienstbetrekking was gevonden aansluitend aan het dienstverband bij HMS.

2.4.3 Duurzame inzetbaarheid - Opleiding en ontwikkeling

Om de ontwikkeling van medewerkers te monitoren hanteren we een gesprekscyclus. Deze cyclus bestaat uit drie gesprekken. De start wordt gemaakt met een planningsgesprek. Daarin worden afspraken gemaakt over resultaten die in het komende jaar behaald moeten worden en wat de medewerker daarvoor nodig heeft. Daarna volgt het functioneringsgesprek en het verplichte beoordelingsgesprek.

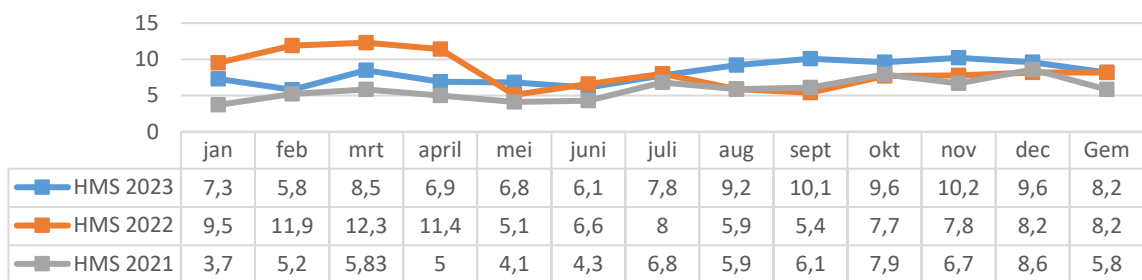
Begin 2022 zijn we gestart met opleidingstrajecten op maat, dit hebben we in 2023 uitgebreid. Medewerkers die voldoen aan de criteria krijgen de mogelijkheid aangeboden om een rijbewijs C, inclusief Code95, te halen. De duur van dit opleidingstraject is een jaar. In 2023 zijn er vijf opleidingstrajecten gestart.

2.4.3 Ziekteverzuim

2023 zijn we gestart met een verzuimpercentage aan de bovenkant van het sectorgemiddelde, waarbij we gedurende het jaar een stijging zagen die in de winter hoog is geëindigd. Het gemiddelde verzuimpercentage in 2023 was hetzelfde als in 2022.

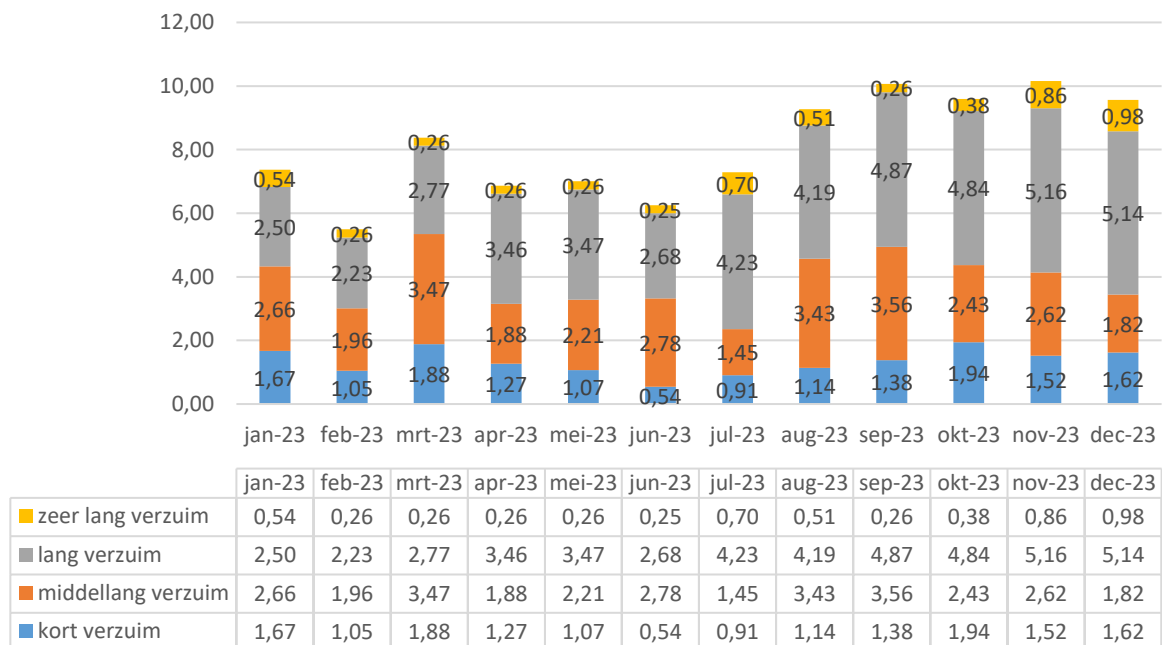
Met de inzet van een fysiotherapeut probeert HMS de fysieke klachten van medewerkers zo snel mogelijk te behandelen. De fysiotherapeut is twee keer per week aanwezig bij HMS.

Verzuimverloop

Het gemiddelde verzuim over 2023 is uitgekomen op 8,2%.

Verzuim naar duurklassen

De duurklassen van verzuim vallen uiteen in kort verzuim (1 tot 7 dagen), middellang verzuim (8 dagen tot 7 weken) en langdurig verzuim (> 7 weken).

In 2023 is het kortdurend verzuim gemiddeld gedaald van 1,90% naar 1,33%. Het middellang verzuim is gedaald van 3,17% naar 2,52%. Het gemiddelde van het lang verzuim is gestegen van 3,19% naar 3,78%.

2.5 Jaarverslag Ondernemingsraad NV Haagse Milieu Services

Samenstelling OR en verkiezingen

Begin 2023 is een vacature in de OR vervuld. In de loop van 2023 verlieten twee OR leden de OR. Deze vacatures zijn eind 2023 door middel van verkiezingen opgevuld. Vlak daarna ontstond echter weer een vacature. Deze vacature kon in 2023 niet meer gevuld worden door gebrek aan kandidaten.

Het dagelijkse bestuur van de OR bestaat uit drie leden. Door de OR zijn twee commissies ingesteld te weten de Veiligheid, Gezondheid, Welzijn en Milieu (VGWM) commissie, bestaande uit vier leden en de Sociale commissie bestaande uit drie leden. Deze commissies gaan over zaken als veiligheid, gezondheid en welzijn en sociale onderwerpen.

De commissies adviseren vervolgens de OR over besluiten die over deze onderwerpen genomen moeten worden.

Eén lid van de OR is lid van de Ideeënbus commissie. De OR is in 2023 ondersteund door een (externe) Ambtelijk secretaris.

Vergaderingen

In 2023 heeft de OR in totaal 12 keer vergaderd. Er zijn zes vergaderingen geweest met alleen de OR en zes overlegvergaderingen met de bestuurder en de HR manager. Als gevolg van het opheffen van de RvC van HMS heeft er geen vergadering plaatsgevonden waarbij een lid van de RvC als toehoorder aanwezig was.

De VGWM commissie is ook diverse malen bijeengekomen. Bij de vergaderingen van de VGWM commissie zijn de SHEQ Officer en het Hoofd Uitvoering aanwezig. De Sociale commissie is in 2023 niet bijeengekomen. Tot slot heeft de OR een overleg gehad met de arbodienst.

Initiatiefvoorstellen, advies- en instemmingsaanvragen

De OR heeft in 2023 positief geadviseerd op de volgende adviesaanvragen:

- Tijdelijke aanstelling Statutair directeur

De OR heeft in 2023 ingestemd op de volgende instemmingsaanvragen:

- Wijziging rooster Grote Kranen (2-ploegendienst en werken op zaterdag)
- Collectieve resultaatdeling 2023
- Vervallen regeling Verplaatsingskosten
- Reiskostenvergoeding als onderdeel van regeling Studiefaciliteiten
- Regeling Verzuim

Eind 2023 was de instemmingsaanvraag regeling Zwangerschap onderhanden bij de OR.

De OR heeft in 2023 een initiatiefvoorstel ingediend:

- Het draaien van een pilot met een dashcam in de wagens van HMS.

Overige onderwerpen

De OR heeft zich in 2023 ook nog met een aantal andere onderwerpen bezig gehouden, te weten:

- Deelname in de bezwarencommissie ORBA
- Vervallen van de P90 norm en de implementatie van de fysieke leidraad
- De uitvoering van de regeling Gesprekscyclus
- Het invoeren/verbeteren van het Hitteprotocol voor de medewerkers in de inzameling
- Aanpassing van het rooster van de afdeling Planning (als proef)
- De beëindiging van de samenwerking tussen de gemeente en Renewi
- Opheffing Raad van Commissarissen
- Resultaten van het Medewerkers Betrokkenheidonderzoek
- Rapportages Gesprekscyclus, ADM, Vertrouwenspersoon.

Scholing en training OR

In 2023 heeft de OR één (tweedaagse) training gevolgd.

2.6 Financieel

2.6.1 Balans

De balans (voor winstbestemming) per ultimo boekjaar:

(Bedragen x € 1.000)

Activa	2023	2022
Materiële vaste activa	10.920	7.233
Vlottende activa	3.800	3.736
Liquide middelen	17.286	15.055
Totaal activa	32.006	26.024

Passiva	2023	2022
Eigen vermogen	14.411	10.670
Voorzieningen	563	502
Langlopende schulden	163	430
Kortlopende schulden en overlopende passiva	16.869	14.422
Totaal passiva	32.006	26.024

De liquiditeitsratio (*current ratio*) bedraagt ultimo 2023 125% (2022: 130%).

De solvabiliteit (eigen vermogen/totaal vermogen) bedraagt ultimo 2023 45% (2022: 41%).

Deze ratio's als ook het gepresenteerde eigen vermogen stijgen als gevolg van het niet (volledig) uitkeren van het dividend over 2021 en 2022.

2.6.2 Resultaat 2023

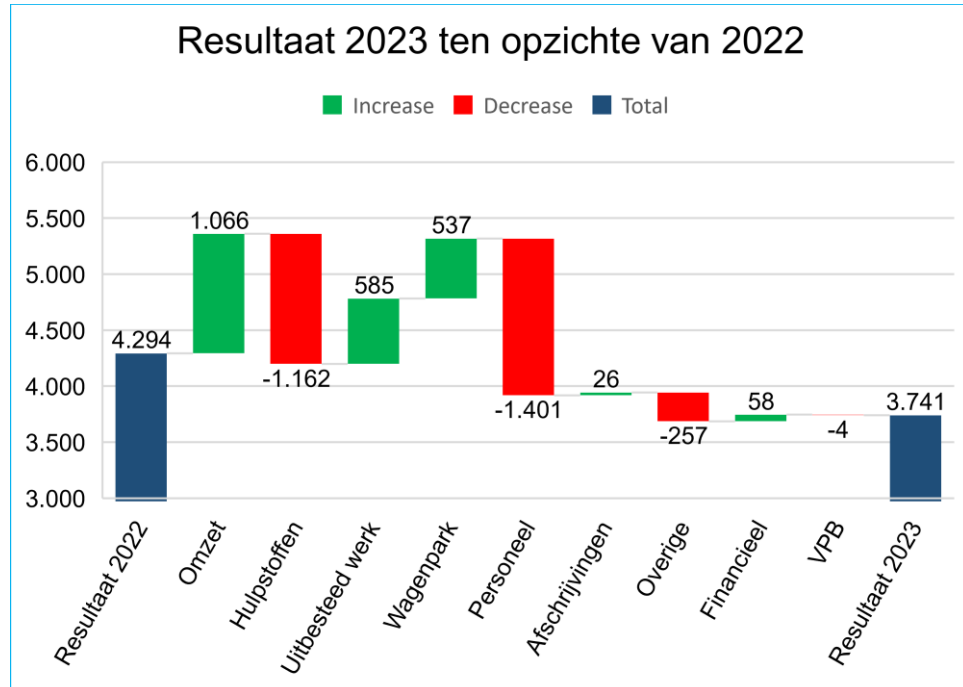
De winst- en verliesrekening kan als volgt worden gespecificeerd:

(Bedragen x € 1.000)

	Resultaat 2023	Resultaat 2022	Begroting 2023
Omzet	42.145	41.079	39.632
Bedrijfslasten	-38.384	-36.711	-36.892
Bedrijfsresultaat	3.761	4.368	2.740
Financiele baten en lasten	-12	-69	-63
Vennootschapsbelasting	-9	-5	-6
Netto resultaat	3.741	4.294	2.671

Resultaatontwikkeling 2023 ten opzichte van 2022

Het netto resultaat over 2023 is EUR 553 duizend lager dan in 2022, dit betreft een daling van 13%. De verschillen en het verloop zijn als volgt samen te vatten:

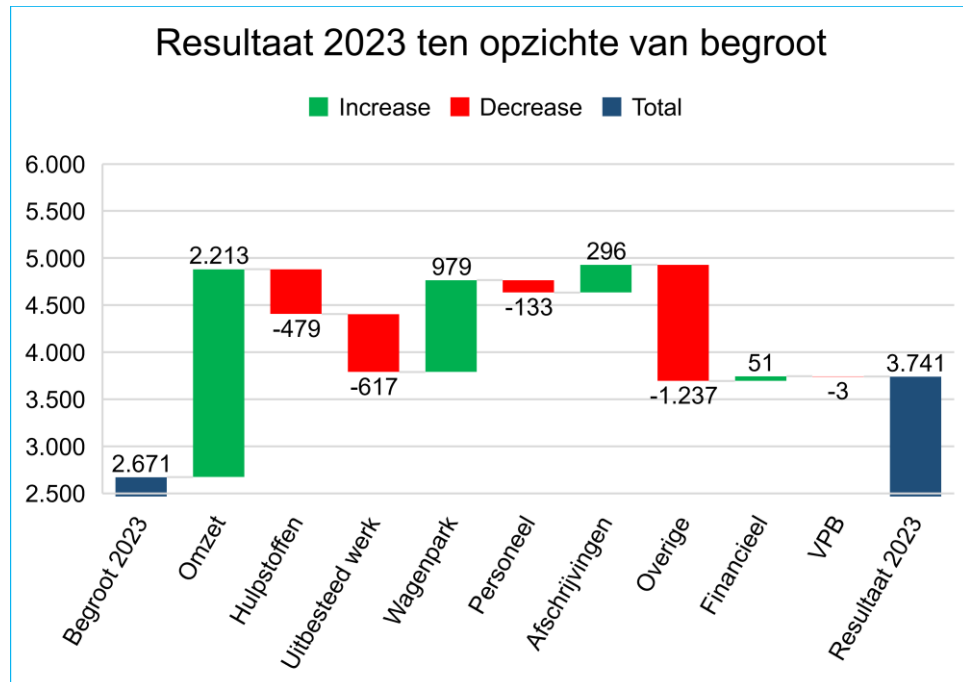
De belangrijkste oorzaken voor het verschil tussen het resultaat over 2023 ten opzichte van 2022 zijn:

- De hogere omzet (2,6% hoger ten opzichte van 2022). Dit is enerzijds het gevolg van de jaarlijkse indexatie van de bestekomzet en het toegenomen aantal huisaansluitingen (+1.019). Anderzijds werd de stijging veroorzaakt door de toename van de omzet uit het leveren en plaatsen van ondergrondse containers (+1.181). Hiernaast waren door het vervangen van een groot aantal voertuigen de opbrengsten uit de verkoop van voertuigen hoger (+381). Hiertegenover stond een aanzienlijk lagere omzet uit de verwerking van PMD (-/- 1.445).
- De bedrijfslasten waren hoger dan in 2023 (4,6%). De stijging van de bedrijfslasten kan op hoofdlijnen verklaard worden door:
  - De hogere kosten voor grond- en hulpstoffen doordat in 2023 aanzienlijk meer ondergrondse containers werden vervangen dan in 2022 (-/- 1.159). Hiertegenover staat meer omzet.
  - Lagere kosten voor uitbestede werk (+ 585): Tegenover de hogere kosten voor de inhuur van voertuigen met chauffeur in verband met personeelskrapte (-/- 242), de gestegen kosten voor huisuitzettingen (-/- 129) en hogere kosten voor het onderhoud aan ondergrondse containers (-/- 427) staan lagere kosten voor de verwerking van PMD afvalstromen als gevolg van een aanpassing van het beleid van de gemeente Den Haag ten aanzien van de verwerking van PMD (+ 1.376). Hiertegenover staat een lagere omzet.
  - Lagere wagenparkkosten als gevolg van lagere brandstofprijzen (+ 244) en lagere kosten voor onderhoud, reparaties en schade als gevolg van afrekeningen van onderhoudscontracten van voertuigen die in 2023 werden vervangen (+ 446). Hiertegenover staan hogere kosten voor de inhuur van voertuigen onder meer als gevolg van oplopende reparatie tijden (-/- 103).
  - De toegenomen personeelskosten als gevolg van salarisverhogingen als gevolg van CAO afspraken en het invullen van enkele vacatures (-/- 953). De kosten voor de inleen van personeel waren hoger als gevolg van de stijging van de CAO lonen en het tijdelijk invullen van vacatures door de inleen van personeel (-/- 291). Hiernaast waren de overige personeelskosten hoger als gevolg van de kosten voor opleidingen in verband met een inhaal effect als gevolg van corona (-/- 143)

- o De overige bedrijfskosten zijn hoger als gevolg van hogere huisvestingskosten door gestegen energieprijzen, verzekeringen en toegenomen onderhoudskosten (-/- 212) en transitiekosten in verband met de voorbereidingen voor de gevolgen van de beëindiging van de samenwerking met Renewi (-/- 287). Hiertegenover staan lagere kosten uit hoofde van de variabele managementfee (+265).

Resultaat 2023 ten opzichte van de begroting

Het gerealiseerde netto resultaat over 2023 is EUR 1.070 duizend hoger dan oorspronkelijk begroot (40%). De verschillen en het verloop zijn als volgt samen te vatten:

De belangrijkste oorzaken van de verschillen tussen de begroting en de realisatie in 2023 zijn als volgt te verklaren:

- De hogere omzet (6,3%) als gevolg van:
  - o meer winterdiensten dan begroot (198),
  - o meer eindejaar activiteiten (308),
  - o de verkoop van voertuigen die werden vervangen (461),
  - o de activiteiten rond de inzameling van PMD waarvan ten tijde van het opstellen van de begroting werd verondersteld dat deze zouden wegvallen (677),
  - o de hogere besteksomzet als gevolg van de stijging van het aantal huisaansluitingen (379) en,
  - o de toename van de omzet uit het leveren en plaatsen van ondergrondse containers (490).
- De overige bedrijfslasten zijn hoger (4,0%) door:
  - o de kosten van de inkoop van ondergrondse containers (-/-486),
  - o de lagere voertuigkosten als gevolg van lagere kosten voor onderhoud, reparaties en brandstof (348). Hiertegenover staan hogere kosten voor de inleen van voertuigen (-/-263),
  - o de huisvestingskosten zijn hoger door de gestegen kosten voor energie (-/-103 en hogere kosten voor onderhoud aan gebouwen en installaties (-/-85),
  - o de ICT kosten zijn lager als gevolg van het doorschuiven van projecten (328),
  - o extra kosten als gevolg van de voorbereidingen op de gevolgen van het besluit van de gemeente Den Haag om de samenwerking met Renewi te beëindigen (-/-287),
  - o lagere afschrijvingen als gevolg van vertraging in de leveringen van voertuigen (296),
  - o een hogere managementvergoeding als gevolg van het hogere resultaat (-/-1.358).

2.6.3 Marktontwikkeling

De markt(groei) wordt voor HMS bepaald door het aantal huishoudens binnen de gemeente Den Haag en de vraag aan extra dienstverlening door de gemeente Den Haag. De groei van Den Haag door nieuwbouw en/of gebiedsuitbreiding heeft een positief effect op de omzet.

2.6.4 Kasstroomoverzicht

	2023		2022	
Beginstand liquide middelen		15.055		6.897
Kasstroom uit operationele activiteiten	7.642		9.749	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-5.179		-1.354	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-233		-236	
Netto kasstroom		2.230		8.159
Eindstand liquide middelen		17.286		15.055

De kasstroom uit operationele activiteiten neemt toe ten opzichte van 2022 als gevolg van het niet uitkeren van de variabele management fee. Door het doorschuiven van investeringen als gevolg van langere levertijden voor met name de levering van voertuigen is de kasstroom uit investeringsactiviteiten meer negatief dan in voorgaande jaren.

De kasstroom uit financieringsactiviteiten is relatief laag. Dit komt omdat er zowel in 2022 als in 2023 geen dividend werd uitgekeerd.

2.6.5 Investeringen

Het verloop van de materiele vaste activa kan als volgt worden gepresenteerd:

	1/1/2022	Afschrijvingen	Des investeringen	Investeringen	In gebruikname vooruitbetaald	31/12/2022
Voertuigen	5.215	-1.488	-5	98	4.391	8.211
Bedrijfsgebouw	848	-185	0	16	0	679
Andere vaste bedrijfsmiddelen	541	-190	0	64	425	840
Vooruitbetaalde activa	629	0	0	5.377	-4.816	1.190
	7.233	-1.863	-5	5.555	0	10.920

In totaal werden tweeëntwintig voertuigen in gebruik genomen. Dit betroffen eenentwintig vrachtwagens en één klein voertuig. Negen voertuigen waren eind 2023 nog in aanbouw en zullen in 2024 worden afgeleverd.

2.6.6 Risicomanagement

In deze paragraaf de visie van HMS op risicomanagement, risicobeleid en het risicoprofiel.

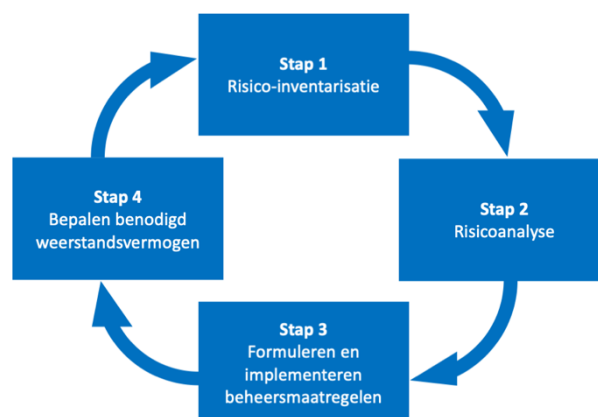
Visie op risicomanagement

Het adequaat beheersen van bedrijfsrisico's is essentieel voor een organisatie om haar doelstellingen te behalen. HMS hecht dan ook veel waarde aan het gebruik van een risicokaart waarin de risico's op verschillende deelgebieden zijn benoemd. De deelgebieden die onderscheiden worden zijn: externe omgeving, inkomende geldstroom, personeel en bedrijfsvoering. Naast het benoemen en analyseren van de diverse risico's heeft HMS maatregelen benoemd om deze adequaat te beheersen. HMS voert jaarlijks een update uit op het vastgestelde risicoprofiel, waarbij wordt bezien of de benoemde risico's nog actueel zijn en of er nieuwe risico's te onderkennen zijn.

Risicobeleid

Als overheid gedomineerde NV vindt HMS het belangrijk dat zij geen hoog risicoprofiel heeft. De geïdentificeerde risico's zijn allen gekoppeld aan een actor en van deze functionaris wordt verwacht dat de beheersing adequaat geschiedt. Een risico is het product van de kans dat een gebeurtenis plaatsvindt en het gevolg van die gebeurtenis. Een risico is per definitie een onzekere gebeurtenis. Met andere woorden, indien de zekerheid bestaat omtrent het optreden van een gebeurtenis, is er geen sprake van een risico. Daarnaast is er geen sprake van een risico indien de realisatie van de gebeurtenis geen gevolgen heeft voor de bedrijfsdoelstellingen. Het risicobeleid heeft betrekking op risico's die van materiele betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie van HMS.

Het proces voor het risicomanagement kan als volgt worden weergegeven:

Belangrijkste risico's

De belangrijkste risico's die HMS heeft geïdentificeerd zijn op de gebieden externe omgeving, personeel en bedrijfsvoering.

Externe omgeving

De Samenwerkingsovereenkomst tussen Gemeente Den Haag, Renewi en HMS is voor onbepaalde tijd aangegaan, echter wordt deze elke vijf jaar geëvalueerd waarbij er een aanpassing op het jaarlijkse budget kan worden toegepast. De evaluatie van de Samenwerkingsovereenkomst heeft plaatsgevonden in 2021 en kent zijn vervolg in 2022 en 2023. Deze evaluatie heeft geresulteerd in het besluit van de gemeente Den Haag om de samenwerking met Renewi te beëindigen. Mondeling zijn tussen de gemeente Den Haag en Renewi afspraken gemaakt over de voorwaarden waaronder deze beëindiging plaats zal vinden. De afspraken zullen begin 2024 worden vastgelegd. Voor een nadere toelichting op dit onderwerp wordt verwezen naar 2.7 Vooruitzichten 2024.

Door *mondiale ontwikkelingen* wordt HMS geconfronteerd met oplopende de levertijden van met name voertuigen en andere duurzame productiemiddelen. Hiernaast zijn prijsstijgingen van invloed op de exploitatiekosten. Verder wordt door de krapte op de arbeidsmarkt verwacht dat de loonkosten verder zullen gaan stijgen.

De prijsstijgingen en de verwachte stijging van personeelskosten dienen te worden gecompenseerd door de jaarlijkse indexaties zoals vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst. Voor 2024 bedraagt deze indexatie 6,14%. De verwachte indexatie voor 2025 bedraagt 5%. HMS ziet dat op dit moment de kosten met name in 2024 harder stijgen dan gecompenseerd wordt door de (verwachte) indexatie van de omzet.

Onder de bovenstaande mondiale ontwikkelingen valt ook de sinds 24 februari 2022 woedende *oorlog in de Oekraïne*. HMS heeft geen (financiële) relatie met gesanctioneerde personen of organisaties. Verder is er geen sprake van dat gesanctioneerde personen of organisaties een meerderheids- of controlerend minderheidsbelang dan wel zeggenschap of invloed hebben als bestuurder, toezichthouder of UBO hebben in HMS. HMS heeft geen activiteiten of belangen van welke aard dan ook in zowel Rusland, Belarus als Oekraïne. Hiernaast wordt voldaan aan de sanctiewetgeving. Om die reden zijn behoudens de reeds beschreven financiële risico's de directe gevolgen van deze oorlog voor HMS als nihil te kwalificeren.

Verder is *cyber security* een belangrijk te beheersen risico. Door het steeds meer afhankelijk worden van geautomatiseerde systemen en de mondiale ontwikkelingen zal dit risico naar verwachting in de komende jaren steeds groter worden. De gehele netwerk omgeving, alle systemen, (verbonden) systemen van leveranciers en de hardware zijn recent onderzocht op risico's. Daar waar nodig zijn aanpassingen gedaan. Deze aanpassingen houden ook in dat bij een eventuele aanval de schade kan worden beperkt en de activiteiten naar verwachting doorgang kunnen vinden. Het personeel is getraind door middel van een awareness programma.

Personeel

Op het gebied van personeel wordt risico gelopen op het *imago van HMS en het gedrag van medewerkers*. Vanuit de leidinggevenden wordt er blijvend aandacht aan dit onderwerp besteed. Door onder andere het feit dat de pensioenleeftijd is opgeschoven is er voor HMS het risico dat er *weinig tot geen alternatieve werkzaamheden kunnen worden aangeboden aan medewerkers die niet meer hun eigen functie kunnen uitvoeren*. In het duurzame inzetbaarheid beleid wordt aandacht gegeven aan dit risico.

Het kunnen werven van *vakbekwaam personeel* vormt een steeds groter wordend risico. In de gehele branche neemt de vraag naar vakbekwaam personeel toe. Hiernaast wordt geconstateerd dat er sprake is van scheefgroei tussen de arbeidsvoorwaarden in verschillende CAO's waardoor vergelijkbare bedrijven die bij een andere CAO zijn aangesloten gunstiger arbeidsvoorwaarden kunnen bieden.

HMS zet, om dit probleem te minimaliseren, in op het zelf opleiden van personeel en biedt groeimogelijkheden aan. Hiernaast is HMS actief betrokken bij de besluitvorming omtrent de CAO door de werkgeversvereniging. Een *financieel risico* dat hierbij speelt ligt in het feit dat HMS eigen risicodragers is voor ziekengeld en werkloosheidsuitkeringen. Om die reden wordt personeel zorgvuldig geworven en wordt hiervoor tevens gebruik gemaakt van de flexibele schil van uitzendkrachten.

Bedrijfsvoering

De *financiële robuustheid* wordt als een belangrijk risico onderkend. In het verleden is afgesproken dat HMS jaarlijks dividend uitkeert aan de aandeelhouder en daarnaast een vaste en variabele management fee (afhankelijk van het resultaat) betaalt aan Overheidsdiensten.

De voor het verrichten van investeringen beschikbare kasstroom bestaat hierdoor op hoofdlijnen uit de in het resultaat begrepen afschrijvingen minus de aflossingen op in het verleden aangegane leaseverplichtingen.

Deze kasstroom is onvoldoende om op korte en middellange termijn alle noodzakelijke vervangings- en uitbreidingsinvesteringen te kunnen realiseren.

Op verzoek van de gemeente Den Haag heeft HMS een voorstel gedaan om dit risico structureel op te lossen. Dit voorstel houdt in dat de hoogte van toekomstige dividenuitkeringen afhankelijk worden van de solvabiliteit van de onderneming naast het aanhouden van een liquiditeitsbuffer die als voldoende wordt beoordeeld. Ten aanzien van de solvabiliteit is in het voorstel een percentage van 30% opgenomen, ten aanzien van de aan te houden liquiditeitsbuffer wordt voorgesteld deze te bepalen door het saldo van de (prognose van) de kortlopende schulden te verminderen met de vlottende activa. Door dit besluit wordt het risico dat de continuïteit van de dienstverlening in gevaar komt gemitigeerd. Doordat er nog geen besluiten zijn genomen over de uitkering van dividend over de jaren 2021 en 2022 worden er op korte termijn geen liquiditeitstekorten verwacht. Het (mogen) doen van dividenuitkeringen is afhankelijk van de uitkomsten uit de voorafgaand aan het nemen van een dividendbesluit uit te voeren uitkeringstoets. Bij het uitvoeren van deze toets worden tevens de aangegeven (investerings)verplichtingen meegenomen. Doordat zodoende dividenuitkeringen alleen plaats kunnen vinden wanneer de kasstroom toereikend is om hiernaast alle overige verplichtingen te kunnen voldoen wordt het risico op liquiditeitstekorten gemitigeerd.

Op langere termijn is het noodzakelijk dat HMS *verduurzaamt*. Veel maatregelen hiertoe worden reeds genomen, echter, de verduurzaming van het wagenpark kent uitdagingen. Enerzijds bestaan deze uitdagingen uit de beschikbaarheid van de benodigde (variëteiten van) voertuigen en infrastructuur hiernaast kan de verduurzaming niet worden gefinancierd uit de huidige beschikbare middelen voor vervangingsinvesteringen. In 2023 wordt een pilotproject ten uitvoer gebracht. Er wordt geïnvesteerd in een tweetal elektrische voertuigen en laadinfrastructuur. Voor de financiering van dit pilotproject heeft de aandeelhouder besloten om het niet uitgekeerde deel van het dividend over 2020 hiervoor te oormerken. De aandeelhouder heeft ondertussen haar goedkeuring gegeven voor aan het aangaan van verplichtingen in verband met de vervangings- en uitbreidings-investeringen die voor 2024 gepland staan, echter, heeft zijn besloten om vijf voertuigen die in het oorspronkelijke plan fossiele brandstof verbruiken te vervangen voor geëlektrificeerde voertuigen. Gezien het feit dat bovenstaand pilotproject nog niet is uitgevoerd in combinatie met de beperkte beschikbaarheid van laadinfrastructuur en elektrische voertuigen bestaat het risico dat de capaciteit op enig moment niet afdoende is om alle werkzaamheden te kunnen uitvoeren. Dit risico kan worden gemitigeerd door, weliswaar tegen hogere kosten, het inhuren van voertuigen of het uitbesteden van werkzaamheden.

Risicoprofiel

HMS heeft een risicokaart opgesteld waarbij de kwantificatie van de diverse risico's is gemaakt. Op basis van de geïnventariseerde en gekwantificeerde risico's kan het risicoprofiel van HMS in de categorie "middel-hoog/ hoog" worden geplaatst, waarbij met name de kans dat risico's plaatsvinden als hoog wordt ingeschat.

Key Controls en IT audit

De vennootschap streeft naar kwaliteit, continuïteit en groei. Binnen HMS bestaat een stelsel van beheersmaatregelen ter waarborging van het bereiken van deze doelstellingen die in elkaars verlengde liggen. Voorts wordt periodiek nagegaan of de onderkende (fraude)risico's toereikend zijn afgedekt. De beheersmaatregelen zijn beschreven in de Key Controls waarbij per maatregel is aangegeven wie ervoor verantwoordelijk is en wat de maatregel beoogt. De Key Controls worden op regelmatige basis besproken met het Management Team en jaarlijks met de RvC. Naast de Key Controls wordt de zekerheid omtrent de systemen waaruit financiële transacties zich voordoen steeds belangrijker. Om meer zekerheid over deze systemen te verkrijgen heeft HMS voor het eerst in 2016 een IT audit laten uitvoeren.

De volgende systemen zijn hierbij beoordeeld:

het planningssysteem, inkoopstelsel waaruit inkoopfacturen worden beoordeeld en goedgekeurd en het financiële systeem. Uit de IT audit over 2022 zijn geen zwaarwegende zaken naar voren gekomen die verhinderen dat HMS kan vertrouwen op haar systemen.

Fraude risico analyse

Naast het hiervoor beschreven risicomanagement hecht HMS ook veel waarde aan een adequate fraude risico analyse. Door middel van deze analyse kunnen risico's in kaart worden gebracht en beheersmaatregelen, ter voorkoming van het zich voordoen hiervan, worden geïmplementeerd.

Alle bedrijfsprocessen zijn beschreven aan de hand van de te onderkennen risico's, zoals diefstal van goederen of geld, of privégebruik van bedrijfseigendommen en declaratiefraude, waarop beheersmaatregelen moeten worden getroffen ter voorkoming van het ontstaan van deze risico's. Deze beheersmaatregelen zijn geborgd in de key-controls.

Financiële positie

De vennootschap heeft eveneens als doel de negatieve gevolgen van risico's (kredietrisico, liquiditeitsrisico en valutarisico) voortvloeiende uit het gebruik van financiële instrumenten tot een minimum te beperken. Een verdere beschrijving van financiële instrumenten is opgenomen in de algemene toelichting van de jaarrekening.

Financiële verslaglegging

Hieronder vallen risico's en onzekerheden die van invloed zijn op de betrouwbaarheid van de interne en externe financiële verslaglegging. Door de verdere ontwikkeling van een aantal operationele dashboards is de voorspelbaarheid van de data toegenomen.

Wet- en regelgeving

Dit zijn risico's en onzekerheden die voortvloeien uit wetten en regels (zowel intern als extern) en een directe invloed hebben op de organisatie en/of de bedrijfsprocessen van de rechtspersoon. Te denken valt aan risico's uit hoofde van milieuwetgeving en risico's als gevolg van veranderende belastingwetgeving.

2.7 Vooruitzichten 2024

Beëindigen samenwerking met Renewi

Elke vijf jaar voert de gemeente een evaluatie uit van de samenwerkingsovereenkomst (SOK). De laatste evaluatie heeft geleid tot de conclusie dat de SOK tussen de aandeelhouder en Renewi aangepast of beëindigd kan worden.

Het college van Burgemeester en Wethouders van Den Haag heeft in 2022 het voornemen uitgesproken om de samenwerking met Renewi te beëindigen. Gedurende 2023 hebben gesprekken plaatsgevonden over de voorwaarden voor de beëindiging per 1 januari 2024. Eind 2023 is mondeling overeenstemming bereikt over deze voorwaarden. Begin 2024 worden deze afspraken vastgelegd en bekrachtigd.

De samenwerking tussen de gemeente Den Haag en Renewi is naast de SOK vastgelegd in diverse Service Level agreements (SLA's). Concreet zien de SOK en SLA's toe op het onderstaande:

- Het (statutair) bestuur van de onderneming;
- Afspraken over de winstverdeling van de onderneming;
- ICT (o.a. werkplekken, hardware, software, netwerk, security);
- Shared service center (SSC), waarbij Finance- en HR (sub-)processen worden uitgevoerd;
- De afzet en verwerking van monostromen, welke door HMS worden in- en verzameld.

Per 1 januari 2024 is het (statutair) bestuur van de onderneming gewijzigd. De aandeelhouder heeft besloten om het bestuur dat voorheen door Renewi Overheidsdiensten BV werd gevoerd tijdelijk over te dragen aan de heer A. Baars. In de loop van 2024 zullen definitieve besluiten ten aanzien van de governance worden genomen.

Ten aanzien van de winstverdeling is overeengekomen dat deze tot 1 januari 2024 wordt uitgevoerd conform de in de SOK opgenomen afspraken en de aanvullende afspraken die hierover in het verleden zijn gemaakt. Vanaf 2024 vervallen deze afspraken.

Met Renewi zijn afspraken gemaakt over het tijdelijk continueren van de dienstverlening uit hoofde van de SLA's. Dit betreft de dienstverlening op het gebied van ICT, financiën en HR. De periode van continuatie is afgestemd op de periode die nodig is om deze dienstverlening over te nemen.

Door de gemeente Den Haag is met Renewi afgesproken dat zij in ieder geval tot 1 januari 2026 conform de huidige afspraken verantwoordelijk zullen blijven voor de afzet en verwerking van de monostromen.

Ontvlechting

Vanwege de beëindiging van de samenwerking tussen de Gemeente Den Haag en Renewi, is HMS reeds in 2023 een transitietraject gestart welke tot doel heeft om HMS, op een zo kort mogelijke termijn na beëindiging, als volledig zelfstandig opererende onderneming te kunnen laten functioneren. Na deze ontvlechting zal er in de bedrijfsvoering geen verwevenheid meer bestaan tussen HMS en Renewi.

Om de effecten van de ontvlechting inzichtelijk te maken heeft HMS de veranderopgaven en het toekomstig organisatieontwerp op het gebied van mens, proces, systeem, contract en activa eind 2023 inzichtelijk gemaakt. In vervolg hierop zijn de wensen en eisen ten aanzien van de automatisering uitgewerkt en verwerkt in programma's van eisen. De aanbesteding in verband met kantoorautomatisering is afgerond alsmede de selectietrajecten voor de overige automatiseringsvraagstukken. Begin 2024 zijn de implementatietrajecten opgestart. Deze zullen medio 2024 zijn afgerond.

De organisatorische wijzigingen inclusief de hieruit voortvloeiende vacatures liggen voor aan de Ondernemingsraad als adviesaanvraag. Wanneer dit traject is afgerond zullen de wijzigingen worden doorgevoerd en de vacatures worden ingevuld.

In verband met het bovenstaande is begin 2024 een herziene meerjarenbegroting (2024-2028) opgesteld. Het doel van deze herziene begroting is om de financiële implicaties in het kader van de beëindiging van de samenwerking met Renewi inzichtelijk te maken. Uitgangspunt hiervoor is, naast de veranderopgave, de bestaande 'As-is' HMS Meerjarenbegroting 2024-2028 en het Jaarwerkplan 2024. Deze begroting is ter besluitvorming voorgelegd aan de aandeelhouder.

Verduurzaming

De voorbereidingen voor de pilot met elektrische voertuigen zijn in 2022 gestart en kennen een doorloop in 2024. Als onderdeel van de pilot zijn twee geëlektrificeerde voertuigen en laadinfra structuur besteld. De levering van zowel de voertuigen als de laadinfrastructuur is vertraagd. De doelstelling van de pilot is om gedurende één jaar het gebruik van geëlektrificeerde voertuigen te testen en de inzichten te gebruiken voor de totstandkoming van het plan voor volledige verduurzaming. Het college van Burgemeester en Wethouders van Den Haag heeft echter besloten om de investering in vijf voertuigen die fossiele energie verbruiken, zoals oorspronkelijk begroot voor 2024, te vervangen door geëlektrificeerde voertuigen. Deze vijf voertuigen zijn begin 2024 besteld en de verwachting is dat ze in 2025 worden afgeleverd.

Automatisering

Het planningspakket van HMS, AfvalRis, heeft zijn end-of-life status bereikt. In 2024 zal een aanbesteding plaatsvinden voor de vervanging van deze systemen. De verwachting is dat eind 2024 kan worden gestart met de implementatie.

Activiteiten

Er worden in 2024 vooralsnog geen wijzigingen verwacht ten aanzien van de activiteiten in verband met de reinigingstaken en overige opdrachten.

2.8 Begroting 2024

De herziene begroting voor 2024 is als volgt: (x EUR 1.000)

(Herziene) begroting 2024		
Netto omzet		42.783
Kosten van grond- en hulpstoffen	3.479	
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	3.788	
Kosten wagenpark	3.985	
Kosten eigen personeel	16.339	
Personeelskosten derden	4.158	
Afschrijvingen materiele vaste activa	2.306	
Overige bedrijfskosten	4.476	
Som der bedrijfslasten		-38.530
Bedrijfsresultaat		4.253
Financiële baten en lasten		-17
Netto resultaat voor belasting		4.235
Vennootschapsbelasting		-3
Netto resultaat na belasting		4.232

De herziene begroting 2024 is vastgesteld door de Algemene vergadering van Aandeelhouders.

3 Jaarrekening

3.1 Balans per 31 december 2023 (voor winstverdeling)

(x EUR 1.000)

ACTIVA	31 december 2023	31 december 2022
<i>Vaste activa</i>		
Materiële vaste activa (3.5.1)		
Voertuigen	8.211	5.215
Bedrijfsgebouw	679	848
Andere vaste bedrijfsmiddelen	840	541
Vooruitbetaalde materiële vaste activa	1.190	629
	10.920	7.233
<i>Vlottende activa</i>		
Voorraad (3.5.2)	105	78
Vorderingen (3.5.3)		
Handelsvorderingen	3.229	3.349
Overige vorderingen en overlopende activa	466	309
	3.800	3.736
Liquide middelen (3.5.4)	17.286	15.055
Totaal activa	32.006	26.024

PASSIVA	31 december 2023	31 december 2022
<i>Eigen vermogen (3.5.5)</i>		
Gestort en opgevraagd kapitaal	454	454
Onverdeelde winst	13.957	10.216
	14.411	10.670
<i>Vorzieningen (3.5.6)</i>		
Voorziening claim	345	292
Voorziening personeelsbeloningen	218	210
	563	502
Langlopende schulden (3.5.7)	163	430
<i>Kortlopende schulden en overlopende passiva (3.5.8)</i>		
Handelscrediteuren	2.359	2.692
Belastingen en premies sociale verzekeringen (3.5.8.1)	1.542	1.411
Schulden gelieerde ondernemingen (3.5.8.2)	9.016	6.237
Overige schulden en overlopende passiva (3.5.8.3)	3.952	4.082
	16.869	14.422
Totaal passiva	32.006	26.024

3.2 Winst- en verliesrekening over 2023

(x EUR 1.000)

	2023		Begroting 2023		2022	
Netto omzet (3.6.1)		42.145		39.932		41.079
Kosten van grond- en hulpstoffen (3.6.2)	5.148		4.669		3.986	
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten (3.6.3)	3.767		3.150		4.352	
Kosten wagenpark (3.6.4)	3.160		4.139		3.696	
Kosten eigen personeel (3.6.5)	13.927		13.843		12.818	
Personeelskosten derden	4.198		4.148		3.906	
Afschrijvingen materiele vaste activa	1.862		2.158		1.888	
Overige bedrijfskosten (3.6.6)	6.322		5.085		6.065	
Som der bedrijfslasten		-38.384		-37.193		-36.711
Bedrijfsresultaat		3.761		2.739		4.368
Financiële baten en lasten (3.6.7)		-12		-63		-69
Netto resultaat voor belasting		3.750		2.677		4.298
Vennootschapsbelasting (3.6.8)		-9		-6		-5
Netto resultaat na belasting		3.741		2.671		4.294

3.3 Kasstroomoverzicht over 2023

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

(x EUR 1.000)

	2023		2022	
Beginstand liquide middelen		15.055		6.897
Bedrijfsresultaat		3.761		4.368
Aanpassingen voor:				
Afschrijving materiële vaste activa	1.863		1888,4	
Boekwinst voertuigen	-461		-79,6	
Mutatie voorziening claim	53		-40	
Mutatie voorziening personeelsbeloningen	8		-51	
		1.462		1.718
Veranderingen in werkkapitaal				
Voorraad	-27		35	
Vorderingen	-37		-133	
Kortlopende schulden	2.494		3.830	
		2.430		3.733
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		7.654		9.818
Ontvangen interest	0		0	
Betaalde interest	-12		-69	
		-12		-69
Kasstroom uit operationele activiteiten		7.642		9.749
Investering in:				
Materiële vaste activa				
Voertuigen	-5.057		-863	
Bedrijfsgebouw	-55		-224	
Andere vaste bedrijfsmiddelen	-522		-347	
Desinvestering in:				
Materiële vaste activa	455		79,6	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-5.179		-1.354
Opgenomen langlopende schulden				
Aflossing langlopende schulden	-233		-236	
Betaald dividend en dividendbelasting	0		0	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		-233		-236
Netto kasstroom (mutatie liquide middelen)		2.230		8.159
Eindstand liquide middelen		17.286		15.055

3.4 Algemene toelichting

3.4.1 Algemene toelichting

Voor zover niet anders vermeld, zijn alle in deze toelichting genoemde bedragen in duizenden euro's.

Structuur vennootschap

De vennootschap NV Haagse Milieu Services (de "vennootschap"), voorheen de Dienst Reiniging en onderdeel van de Dienst Stadsbeheer van de gemeente Den Haag, is opgericht op 29 december 1998. De aandelen van de vennootschap worden volledig gehouden door de gemeente Den Haag. De vennootschap staat ingeschreven onder nummer 27177197 bij de Kamer van Koophandel te Den Haag. Het vestigingsadres van de vennootschap betreft Plutostraat 1 te Den Haag.

Renewi Overheidsdiensten B.V. voert het operationele management van de vennootschap. Ten behoeve van de overdracht van het operationele management aan Renewi Overheidsdiensten B.V. door de Dienst Stadsbeheer van de gemeente Den Haag, hebben beide partijen een samenwerkingsovereenkomst gesloten.

De jaarlijkse managementvergoeding voor het voeren van het management maakt onderdeel uit van deze samenwerkingsovereenkomst. Per 1 januari 2024 is de samenwerking met Renewi beëindigd en zal het operationele management niet langer worden gevoerd door Renewi Overheidsdiensten B.V. Hiernaast is vanaf 2024 niet langer een managementvergoeding verschuldigd.

De hoogte van de jaarlijkse management fee is gedeeltelijk een vast bedrag en gedeeltelijk afhankelijk van het resultaat van de vennootschap voor het betreffende boekjaar.

In geval van een winstsituatie wordt de vaste management fee na het bereiken van een drempelwaarde verhoogd met 50% van de winst van de vennootschap.

Aard der bedrijfsactiviteiten

De vennootschap heeft het verrichten van reinigingstaken ten doel. Hieronder zijn begrepen:

- A. Inzameling, overslag en transport van afvalstromen.
- B. Verlening van diensten op het gebied van reiniging en het verrichten van aanvullende activiteiten.

Transacties met gerelateerde partijen

De vennootschap voert het grootste deel van de bedrijfsactiviteiten uit voor de aandeelhouder, de gemeente Den Haag. De gemeente Den Haag draagt voor eigen rekening en risico zorg voor de huisvesting van HMS aan de Plutostraat zonder dat HMS hiervoor een directe tegenprestatie levert. De omvang van deze transactie kan worden bepaald op basis van de WOZ waarde, zijnde EUR 5.400 duizend per peildatum 1 januari 2023.

De gemeente Den Haag heeft het bedrijfspand aan de Uitenhagestraat 4 gefinancierd waar HMS het afvalbrenngstation exploiteert. De omvang van deze transactie kan worden bepaald op basis van de WOZ waarde, zijnde EUR 4.710 duizend per peildatum 1 januari 2023.

3.4.2 Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, die uitgegeven is door de Raad voor de Jaarverslaglegging (RJ).

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van HMS N.V. zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar. De vergelijkende cijfers van het voorgaande jaar zijn wel, waar nodig, slechts qua rubricering voor vergelijkingsdoeleinden aangepast. Deze aanpassingen zien vooral toe op een verbeterde presentatie van de winst- en verliesrekening en de toelichting hierop.

Financiële instrumenten

NV HMS heeft geen financiële instrumenten, behoudens primaire financiële instrumenten zoals vorderingen en schulden. HMS maakt in de normale bedrijfsuitoefening geen gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die blootstaan aan renterisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's. Voor de grondslagen voor de waardering van de primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

Kredietrisico

De instelling heeft significante concentraties van vorderingen bij de gemeente Den Haag. Dit betreft een vordering met een hoge kredietwaardigheid.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, effecten, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan. De reële waarde van de overige in de balans verantwoorde financiële instrumenten wijkt niet materieel af van de boekwaarde. Indien het financiële instrument niet in de balans is opgenomen wordt de informatie over de reële waarde gegeven in de toelichting op de 'Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen'.

3.4.3 Grondslagen voor de waardering van de activa en passiva

Materiële vaste activa

De vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen geschieden lineair en worden gebaseerd op de verwachte toekomstige gebruiksduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op terreinen wordt niet afgeschreven. De gehanteerde afschrijvingspercentages luiden als volgt:

Voertuigen	10%	-	20%
Overgenomen voertuigen	33%	-	50%
Bedrijfsgebouw	6,7%	-	10%
Andere vaste bedrijfsmiddelen	6,7%	-	20%

Indien belangrijke bestanddelen van een materieel vast actief van elkaar te onderscheiden zijn en verschillen in gebruiksduur of verwachte gebruikspatroom, worden deze afzonderlijk afgeschreven.

De materiële vaste activa waarvan de vennootschap krachtens een financiële lease-overeenkomst de economische eigendom heeft, worden geactiveerd. De uit de financiële leaseovereenkomst voortvloeiende verplichting wordt als schuld verantwoord.

De in de toekomstige leasetermijnen begrepen interest wordt gedurende de looptijd van de financiële leaseovereenkomst ten laste van het resultaat gebracht.

De vennootschap beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. Voor materiële wordt alleen rekening gehouden met een waardevermindering, indien deze naar verwachting duurzaam is. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingsverlies wordt direct als last verwerkt in de winst-en-verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst; als die er niet is, wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs. De in aftrek te brengen kosten bij het bepalen van de opbrengstwaarde zijn gebaseerd op de geschatte kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de verkoop en nodig zijn om de verkoop te realiseren. Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief/de kasstroomgenererende eenheid; vervolgens worden deze kasstromen contant gemaakt.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord. Een bijzondere waardevermindering van goodwill wordt niet teruggenomen.

Ook voor financiële instrumenten beoordeelt de vennootschap op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt de vennootschap de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen, en verwerkt dit direct in de winst-en-verliesrekening.

Flottende activa

Vorraad

De voorraden handelsgoederen worden individueel gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere netto opbrengstwaarde. De verkrijgingsprijs bestaat uit alle kosten die samenhangen met de verkrijging. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor mogelijke verliezen als gevolg van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Indien de middelen niet ter vrije beschikking staan wordt daar bij de waardering rekening mee gehouden.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorziening claim personeel is opgenomen daar HMS eigen risico-drager is voor de Werkloosheidswet (WW). De voorziening is gebaseerd op de best mogelijke inschatting van de te verwachten verplichting wegens afvloeiing van personeel. Deze inschatting bestaat uit de ingeschatte afkoopsom en de te verwachten WW verplichtingen in de komende jaren. Dit betreft een langlopende verplichting. De voorziening wordt gewaardeerd tegen nominale waarde.

De voorziening personeelsbeloningen is opgenomen voor in de toekomst te verwachten kosten vanwege voornamelijk jubileumuitkeringen. De voorziening wordt gewaardeerd tegen nominale waarde. Het effect in tijdswaarde is niet materieel en derhalve vindt geen waardering plaats tegen contante waarde.

Langlopende schulden

De langlopende schulden zijn opgenomen tegen nominale waarde. Het effect in tijdswaarde is niet materieel en derhalve vindt geen waardering plaats tegen contante waarde.

Financiële leasing

De vennootschap leaset een deel van het wagenpark; hierbij heeft de vennootschap grotendeels de voor- en nadelen verbonden aan de eigendom van deze activa. Deze activa worden geactiveerd in de balans bij aanvang van het leasecontract tegen de reële waarde van het actief of de lagere contante waarde van de minimale leasetermijnen. De te betalen leasetermijnen worden op annuïtaire wijze verdeeld in een aflossings- en een rentecomponent. De leaseverplichtingen worden exclusief de rentecomponent opgenomen onder de langlopende schulden.

De rentecomponent wordt gedurende de looptijd van het contract verantwoord in de winst-en-verliesrekening met een vast rentepercentage over de gemiddelde resterende aflossingscomponent. De relevante activa worden afgeschreven over de resterende gebruiksduur..

Operationele leasing

Bij de vennootschap kunnen er leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de vennootschap ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Leasebetalingen worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst-en-verliesrekening over de looptijd van het contract.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Pensioenregeling personeel

HMS heeft voor haar werknemers een toegezegd-pensioenregeling. De hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij HMS. De verplichtingen, welke voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP. HMS betaalt hiervoor premies waarvan de helft door de werkgever wordt betaald en de helft door de werknemer.

De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkinggraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Eind 2023 is de beleidsdekkinggraad van het pensioenfonds 110,5% (bron: <http://www.abp.nl/over-abp/financiele-situatie/dekkinggraad/>).

Het herstelplan 2023 is door de toezichthouder, De Nederlandsche Bank (DNB), goedgekeurd. In de berekening van het herstelplan groeit de beleidsdekkingsgraad binnen 10 jaar vanaf eind 2022 (118,6%) naar het vereiste niveau van 129,2%, zonder dat daar beleidsaanpassingen voor nodig zijn, echter wordt er wel vanuit gegaan dat de pensioenen niet worden verhoogd (bron: <http://www.abp.nl/over-abp/financiële-situatie/herstelplan>). De pensioenverplichting wordt gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioen-uitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord. HMS heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. HMS heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

3.4.4 Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Netto omzet

De netto-omzet wordt bepaald op basis van de gefactureerde en eventueel nog te factureren omzet (exclusief belastingen) onder aftrek van aan afnemers toegestane kortingen. De opbrengst wordt verantwoord op het moment dat de diensten worden verricht. Hierbij worden de individuele prestatieverplichtingen geïdentificeerd. Vervolgens wordt de transactieprijs vastgesteld en deze wordt toegerekend aan de individuele prestatieverplichting. Hierbij wordt rekening gehouden met kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen. Ook worden onder de netto omzet de resultaten op de verkoop van voertuigen verantwoord. Deze opbrengsten worden toegerekend aan de verslagperiode in overeenstemming met de inhoud van de overeenkomst.

Kosten van grond- en hulpstoffen

Kosten van grond- en hulpstoffen worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Onder deze kosten wordt verstaan de aan de omzet toe te rekenen directe kosten, te weten onder andere de inkoop van ondergrondse containers en zout ten behoeve van de gladheidsbestrijding.

Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten

Onder kosten van uitbesteed werk en andere externe kosten wordt verstaan met name de kosten van derden uitgevoerde werkzaamheden ten behoeve van de uitvoering van de binnen en buiten bestektaken van HMS. Kosten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Kosten wagenpark

Onder kosten wagenpark wordt verstaan de aan het wagenpark toe te rekenen directe en indirecte kosten zoals brandstof, verzekeringen en onderhoud. Kosten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Kosten eigen personeel

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en-verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit. De beloningen van het personeel worden als last in de winst- en verliesrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Voor alle andere plichten wordt een verplichting (of voorziening) gevormd indien de kosten betrekking hebben op het boekjaar, een verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt.

Personeelskosten derden

Onder personeelskosten derden wordt verstaan de kosten voor inzet uitzendkrachten. Kosten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Afschrijvingen materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast

Overige bedrijfskosten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Vennootschapsbelasting

De wet omtrent de vennootschapsbelasting is per 1 januari 2016 gewijzigd. Door deze wijziging is over de belaste activiteiten van HMS vennootschapsbelasting berekend en deze is opgenomen in de winst- en verliesrekening. Eind 2016 is er een informeel overleg met de belastingdienst geweest waarbij de volgende activiteiten door HMS als belast zijn bestempeld:

- Verhuur kantoorruimte aan managementpartner.
- Doorbelasting inzet plaagdierbestrijding voor commerciële opdrachten.

De overige activiteiten van HMS, zoals het ophalen van huishoudelijk afval, exploitatie van de afvalbrenstations, plaagdierbestrijding openbare ruimte en winterdienst, vallen onder de quasi-inbestedingsvrijstelling en zullen hierdoor niet vennootschapsbelasting plichtig zijn. In de winst- en verliesrekening is met deze uitgangspunten rekening gehouden.

Voor de berekening van de fiscale positie voor het boekjaar 2023 is uitgegaan van het fiscaal vermogen per 1 januari 2023, welke gelijk is aan het commercieel vermogen per 1 januari 2023. Er is geen sprake van tijdelijke en/of permanente waarderingsverschillen tussen het commercieel en fiscaal vermogen.

De vennootschapsbelasting wordt berekend tegen het geldende tarief over het resultaat van het boekjaar, waarbij rekening wordt gehouden met permanente verschillen tussen de winstberekening volgens de jaarrekening en de fiscale winstberekening, en waarbij actieve belastinglatenties (indien van toepassing) slechts worden gewaardeerd voor zover de realisatie daarvan waarschijnlijk is.

3.4.5 Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De waarde van de gerelateerde activa en leaseverplichting zijn in de toelichting van balansposten verantwoord.

De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasingcontract zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

3.5 Toelichting op de balans

3.5.1 Materiële vaste activa

De mutaties in de boekwaarden van de materiële vaste activa zijn als volgt te specificeren:

Voertuigen	2023	2022
Boekwaarde per 1 januari	5.215	5.993
Investerings	98	161
In gebruik name vooruitbetaalde activa	4.391	602
Desinvestering aanschafwaarde	-2.737	-895
Afschrijvingen	-1.488	-1.539
Desinvestering afschrijving	2.732	893
Boekwaarde per 31 december	8.211	5.215
Aanschafwaarde	17.765	16.011
Cumulatieve afschrijvingen	-9.553	-10.796
Boekwaarde per 31 december	8.211	5.215

Bedrijfsgebouw	2023	2022
Boekwaarde per 1 januari	848	855
Investerings	16	24
In gebruikname vooruitbetaalde activa	0	185
Desinvestering aanschafwaarde	0	0
Afschrijvingen	-185	-216
Desinvestering afschrijving	0	0
Boekwaarde per 31 december	679	848
Aanschafwaarde	3.030	3.014
Cumulatieve afschrijvingen	-2.351	-2.166
Boekwaarde per 31 december	679	848

Andere vaste bedrijfsmiddelen	2023	2022
Boekwaarde per 1 januari	541	436
Investerings	64	22
In gebruikname vooruitbetaalde activa	425	217
Desinvestering aanschafwaarde	0	0
Afschrijvingen	-190	-134
Desinvestering afschrijving	0	0
Boekwaarde per 31 december	840	541
Aanschafwaarde	2.110	1.621
Cumulatieve afschrijvingen	-1.270	-1.080
Boekwaarde per 31 december	840	541

Vooruitbetaalde activa	2023	2022
Boekwaarde per 1 januari	629	267
Investerings	5.377	1.366
In gebruikname	-4.816	-1.004
Overige mutaties	0	0
Boekwaarde per 31 december	1.190	629
Aanschafwaarde	1.190	629
Cumulatieve afschrijvingen	0	0
Boekwaarde per 31 december	1.190	629

De andere vaste bedrijfsmiddelen bestaan uit machines en installaties en hard- en software. De boekwaarde van de voertuigen die gefinancierd zijn door middel van financial lease bedraagt ultimo 2023 EUR 370 duizend (2022 EUR 646 duizend).

3.5.2 Voorraad

Deze bestaat uit de voorraad zout op de afvalbrengrstations Plutostraat en De Werf.

3.5.3 Vorderingen

Handelsvorderingen op gelieerde ondernemingen

De handelsvorderingen op gelieerde ondernemingen vervallen binnen één jaar en zijn als volgt gespecificeerd:

	2023	2022
Gemeente Den Haag (participant)	3.174	3.349
Renewi-Bedrijven (verbonden partij)	12	0
Overige niet gelieerde partijen	43	0
	3.229	3.349

Overige vorderingen en overlopende activa

De overige vorderingen en overlopende activa vervallen binnen één jaar en zijn als volgt gespecificeerd:

	2023	2022
Nog te factureren diensten	331	203
Vooruit ontvangen facturen	115	81
Nog te ontvangen bedragen	12	11
Vordering personeel	7	13
	466	309

De nog te factureren diensten hebben enkel betrekking op de gemeente Den Haag (participant).

3.5.4 Liquide middelen

Per 31 december 2023 is het saldo liquide middelen EUR 17,3 miljoen (2022 EUR 15,1 miljoen). De liquide middelen staan ter vrije beschikking.

3.5.5 Eigen vermogen

Geplaatst aandelenkapitaal

Het maatschappelijk kapitaal bedraagt EUR 2,25 miljoen, waarvan is geplaatst en volgestort EUR 454 duizend. Het bij de oprichting geplaatste kapitaal bestaat uit 9.999 gewone aandelen, nominaal groot EUR 45,38 en 1 prioriteitsaandeel, nominaal groot EUR 45,38.

Onverdeelde winst

Het verloop van de onverdeelde winst is als volgt:

	2023	2022
Saldo per 1 januari	10.216	5.923
Bij: Resultaat boekjaar	3.741	4.294
Af: Dividend uitkering	0	0
Saldo per 31 december	13.957	10.216

Bestemming resultaat voorgaand boekjaar

Op 13 mei 2024 en 31 mei 2024 heeft bestemming van het resultaat 2021 respectievelijk 2022 plaatsgevonden waarbij het resultaat is toegevoegd aan de overige reserves.

Op Winstbestemming

De vennootschap kan aan de aandeelhouder en andere gerechtigden tot de voor uitkering vatbare winst slechts uitkeringen doen voor zover haar eigen vermogen groter is dan het bedrag van het geplaatste kapitaal vermeerderd met de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden.

De directie stelt voor om in 2024 te bepalen welk bedrag aan dividend kan worden uitgekeerd over de boekjaren 2020-2023.

3.5.6 Voorzieningen

Voorziening claim

De voorzieningen claim personeel is toegenomen vanwege hogere te treffen voorzieningen in 2023 dan in voorgaande jaren.

	2023	2022
Saldo 1 januari	292	332
Toevoegingen ten laste van het resultaat	248	164
Vrijval ten gunste van het resultaat	-146	-90
Aanwending van de voorziening	-49	-114
Saldo 31 december	345	292

Het kortlopende gedeelte van de voorziening claim bedraagt EUR 189 duizend.

Voorziening personeelsbeloningen

	2023	2022
Saldo 1 januari	210	261
Toevoegingen ten laste van het resultaat	34	0
Vrijval ten gunste van het resultaat	0	-45
Aanwending van de voorziening	-26	-6
Saldo 31 december	218	210

Het kortlopende gedeelte van de voorziening personeelsbeloningen bedraagt EUR 39 duizend.

3.5.7 Langlopende schulden

De langlopende schulden betreffen de verplichting ten aanzien van de financial lease van een aantal voertuigen. Het kortlopende gedeelte van de langlopende schulden is opgenomen onder de kortlopende schulden en overlopende passiva.

	2023	2022
Saldo per 1 januari	430	666
Nieuwe leaseverplichtingen	0	0
Aflossingen	-233	-232
Mutatie kortlopend deel langlopende schulden	-35	-3
Saldo per 31 december	163	430

De resterende schuld vervalt in een periode van vijf jaar. De rente varieert tussen de 1,2% en 1,8%. De schuld met een looptijd >5 jaar bedraagt nihil (2022 nihil).

3.5.8 Kortlopende schulden en verplichtingen

3.5.8.1 Belastingen en premies sociale verzekeringen

Deze post is als volgt te specificeren:

	2023	2022
Loonheffing	754	745
Pensioenpremies	126	136
Sociale verzekeringspremies	9	0
Omzetbelasting	651	528
Vennootschapsbelasting	2	1
	1.542	1.411

3.5.8.2 Schulden gelieerde ondernemingen

Deze post is als volgt te specificeren:

	2023	2022
Verschuldigde winstuitkering	8.944	6.093
Service Level agreements	0	37
Ontvangsten monostromen	17	108
Overig	55	0
Saldo per 31 december	9.016	6.237

In verband met de beëindiging van de samenwerking met Renewi per 1 januari 2024 zijn conform de hierover gemaakte afspraken de verschuldigde winstuitkeringen begin 2024 uitbetaald.

3.5.8.3 Overige schulden en overlopende passiva

Hieronder zijn opgenomen:

	2023	2022
Te betalen vakantiegeld en -dagen	324	306
Vooruitgefactureerde omzet	2.311	2.220
Kortlopend deel langlopende schulden	267	233
Overige kortlopende schulden	1.049	1.323
	3.952	4.082

Ter voorkoming van een te lage liquiditeit is in 2016 met de opdrachtgever afgesproken om het maandelijkse vaste budget steeds met één maand vooruit te factureren. Deze vooruit gefactureerde omzet is onder deze post verantwoord.

De overige kortlopende schulden bestaan voornamelijk uit nog te ontvangen inkoopfacturen.

3.5.9 Financiële instrumenten

Voor de toelichting van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de specifieke postgewijze toelichting. Hierna is het beleid opgenomen ten aanzien van financiële risico's.

Valuta- en renterisico's

De vennootschap is niet onderhevig aan valuta- en renterisico's.

Liquiditeitsrisico en kasstroomrisico

Periodiek worden liquiditeitsbegrotingen opgesteld. Door tussentijdse monitoring en eventuele bijsturing worden liquiditeitsrisico's beheerst.

Kredietrisico

De vennootschap heeft significante concentraties van vorderingen bij de gemeente Den Haag. Dit betreft een vordering met een hoge kredietwaardigheid.

3.5.10 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

De niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen per balansdatum betreffen:

- Operationele leaseverplichtingen voor personenauto's. De totale verplichting over de resterende looptijd bedraagt EUR 589 duizend (2022: EUR 509 duizend). De schuld tot één jaar bedraagt EUR 216 duizend (2022: 169 duizend) en de schuld van één tot vijf jaar EUR 430 duizend (2022: 373 duizend).
- Investeringsverplichtingen voor de levering van vrachtauto's en installaties. De totaal aangegane verplichting bedraagt EUR 4.480 duizend (2022: EUR 6.240 duizend).
- Huurverplichtingen voor het terrein aan de Plutostraat. De totale verplichting over de resterende looptijd bedraagt EUR 118 duizend (2022: 118 duizend). De schuld tot één jaar bedraagt EUR 59 duizend (2022: EUR 59 duizend) en de schuld van één tot vijf jaar EUR 59 duizend (2022: EUR 59 duizend).

3.6 Toelichting op de winst- en verliesrekening

3.6.1 Netto omzet

De netto omzet wordt als volgt gespecificeerd (x EUR 1.000):

	2023	Begroting 2023	2022
Budget samenwerkingsovereenkomst	26.120	25.768	25.101
Budget 8e stadsdeel	1.618	1.591	1.544
Verrekenbare besteksposten	-259	-394	-53
Afrekening bestek voorgaande jaren	36	0	92
	27.515	26.965	26.684
Overige extra opdrachten	5.867	5.152	7.450
Plaatsing ondergrondse containers	4.238	3.748	3.057
Onderhoud ondergrondse containers	2.374	2.382	2.288
Gladheidsbestrijding	288	151	167
Eindejaarsactiviteiten	664	475	545
Plaagdierbeheersing	374	418	440
Transporten	341	284	337
Opbrengst verkoop voertuigen	483	358	110
	42.145	39.932	41.079

De omzet uit hoofde van de Samenwerkingsovereenkomst zonder meer- en minder werkzaamheden kan als volgt worden gespecificeerd (x EUR 1.000):

Budget samenwerkingsovereenkomst 2022	25.101
Bij: Indexatie 2023	774
Bij: Mutatie aantal huisaansluitingen	308
Af: inverdieneffect ondergrondse containers	-63
Budget samenwerkingsovereenkomst 2023	26.120

De omzet verrekenbare besteksposten betreft het meer- en minderwerk ten opzichte van het budget uit hoofde van de Samenwerkingsovereenkomst. Het verschil tussen de realisatie in 2023, de begroting en de realisatie in 2022 wordt op hoofdlijnen veroorzaakt door het aantal uitrukken tijdens de winterdienst.

De omzet extra opdrachten is hoger dan begroot dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de extra omzet door de inzameling van PMD. Er werd verwacht werd dat deze extra opdracht in 2023 zou eindigen maar deze opdracht is grotendeels gecontinueerd in 2023.

3.6.2 Kosten van grond- en hulpstoffen

De kosten van grond- en hulpstoffen worden als volgt gespecificeerd (x EUR 1.000):

	2023	Begroting 2023	2022
Ondergrondse containers	4.046	3.560	2.887
Lease sensoren	590	643	584
Kunststof containers	270	260	231
Gladheidbestrijding	118	66	186
Plaadierbeheersing	63	66	62
Overig	60	74	36
	5.148	4.669	3.986

De verschillen tussen de realisatie in 2023, de begroting en 2022 kunnen als volgt worden verklaard:

- De kosten voor ondergrondse containers zijn hoger als gevolg van een stijging van het aantal vervangen containers en sorteerstraten ten opzichte van de begroting en 2022.. Hiertegenover staat een hogere omzet.
- De kosten in verband met gladheidbestrijding zijn hoger dan begroot door een groter aantal uitrukken dan waar in de begroting rekening mee was gehouden. In 2023 was er sprake van minder uitrukken dan in 2022.

3.6.3 Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten

De kosten uitbesteed werk en andere externe kosten worden als volgt gespecificeerd (x EUR 1.000):

	2023	Begroting 2023	2022
Onderhoud ondergrondse containers	1.831	1.800	1.404
Inhuur voertuigen met chauffeur	827	492	584
Eindejaarsactiviteiten	386	356	301
Gladheidbestrijding	279	305	339
Uitzettingen & opslag boedels	189	12	60
Afvalverwerking	111	80	1.487
Onderhoud	46	48	55
Overig	99	58	121
	3.767	3.150	4.352

De verschillen tussen de realisatie in 2023, de begroting en 2022 kunnen als volgt worden verklaard:

- De kosten voor het onderhoud aan ondergrondse containers zijn hoger dan in 2022 dit is het gevolg van hogere prijzen en extra schoonmaakkosten in het eerste kwartaal van 2023 in verband met een capaciteitstekort eind 2022.
- De kosten van de inhuur van voertuigen met personeel zijn het gevolg van tijdelijke personeelstekorten in verband met de krappe arbeidsmarkt.
- De kosten voor uitzettingen en de opslag van boedels zijn het gevolg van wijzigingen in de regelgeving en een stijging van het aantal huisuitzettingen.
- De daling van de kosten voor afvalverwerking ten opzichte van 2022 zijn het gevolg van een aanpassing van het beleid van de gemeente Den Haag ten aanzien van de verwerking van PMD. Hiertegenover staat een lagere omzet.

3.6.4 Kosten wagenpark

De kosten wagenpark worden als volgt gespecificeerd (x EUR 1.000):

	2023	Begroting 2023	2022
Brandstof	1.349	1.908	1.592
Onderhoud, reparaties en schade	1.197	1.683	1.643
Inhuur	262	334	159
Verzekering	198	164	200
Overig	154	49	102
	3.160	4.139	3.696

De verschillen tussen de realisatie in 2023, de begroting en 2022 kunnen als volgt worden verklaard:

- De brandstofkosten zijn lager dan begroot en in 2022 door lagere brandstofprijzen. Hiernaast werd in de begroting rekening gehouden met het gebruik van HVO brandstof. Dit is echter niet gerealiseerd.
- De kosten voor onderhoud, reparaties en schade zijn lager als gevolg van afrekeningen van onderhoudscontracten van voertuigen die in 2023 werden vervangen.

3.6.5 Kosten eigen personeel

De kosten van het eigen personeel zijn als volgt nader te specificeren:

	2023	Begroting 2023	2022
Lonen en salarissen	9.345	9.107	8.632
Vakantiegeld	1.064	1.050	914
Pensioen	1.060	1.042	1.219
Werkgeverslasten	1.461	1.705	1.335
Ontvangen Ziekengeld	-94	-130	-131
	12.836	12.773	11.968
Opleidingen	203	283	60
Personenauto's	196	166	212
Werkkleding	137	126	127
Medisch/ arbodienst	121	164	132
Voorzieningen	102	100	76
Kantine	45	112	62
Reis- en verblijf	15	7	15
Overig	273	113	165
	13.927	13.843	12.818

De verschillen tussen de realisatie in 2023, de begroting en 2022 kunnen als volgt worden verklaard:

- De kosten voor lonen en salarissen zijn in 2023 toegenomen ten opzichte 2022 als gevolg van de stijging van lonen door CAO afspraken.
- De opleidingskosten zijn toegenomen als gevolg van een inhaalslag doordat door COVID een groot aantal opleidingen geen doorgang konden vinden.

Aantal medewerkers

Het aantal werknemers bedroeg aan het eind van het jaar 198,9 fte en is als volgt verdeeld over de diverse functionele gebieden:

	2023	2022
Management	3,9	3,9
Leidinggevend	15,9	15,4
Indirect	32,6	32,0
Plaagdierbestrijding	3,8	4,0
Uitvoering	141,2	135,8
Gedetacheerden	1,5	2,0
	198,9	193,1

Gemiddeld aantal medewerkers

Het gemiddelde aantal werknemers bedroeg in 2023 195 fte en is als volgt verdeeld over de diverse functionele gebieden:

	2023	2022
Management	3,9	4,7
Leidinggevend	15,8	15,2
Indirect	33,1	31,6
Plaagdierbestrijding	5,8	4,8
Uitvoering	134,9	136,4
Gedetacheerden	1,5	-
	195,0	192,7

3.6.6 Overige bedrijfskosten

De overige bedrijfskosten zijn als volgt nader te specificeren:

	2023	Begroting 2023	2022
Variabele managementfee	2.828	1.471	3.094
Huisvesting	1.059	850	847
ICT	923	1.314	812
Vaste managementfee	775	796	772
Advies	303	290	302
Kantoor	89	50	47
Contributies en lidmaatschappen	81	101	88
Transitiekosten	287	0	0
Overig	-25	213	104
	6.322	5.085	6.065

De verschillen tussen de realisatie in 2023, de begroting en 2022 kunnen als volgt worden verklaard:

- De variabele managementfee betreft de in de SOK overeengekomen winstdeling en is hoger dan begroot als gevolg van de realisatie van een hoger resultaat over 2023.

- De huisvestingskosten zijn hoger door hogere kosten voor energie, onderhoud en verzekeringen.
- Transitiekosten betreffen de kosten gemaakt in verband met de voorbereiding op de beëindiging van de samenwerking met Renewi.

De berekening van de variabele managementfee is als volgt:

	2023	Begroting 2023	2022
Resultaat na belasting	3.741	2.671	4.294
Bij: Variabele managementfee	2.828	1.471	3.094
Bij: Transitiekosten	287	0	0
Resultaat voor verdeling	6.857	4.141	7.387
Af: Drempel	-1.200	-1.200	-1.200
Te verdelen	5.657	2.941	6.187
Variabele managementfee (50%)	2.828	1.471	3.094

3.6.7 Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten zijn als volgt te specificeren:

	2023	Begroting 2023	2022
Bank	2	48	54
Lease	9	15	15
Overig	0	0	0
	12	63	69

3.6.8 Vennootschapsbelasting

Zoals in paragraaf 3.4.4 aangegeven is de vennootschapsbelasting gewijzigd per 1 januari 2016. Dit betekent dat een gedeelte van de werkzaamheden van HMS vanaf 2016 belast zijn met vennootschapsbelasting (bedragen x 1000).

Netto resultaat 2023:	EUR 3.741
Af: resultaat vallend onder quasi-inbestedingsvrijstelling	EUR 3.709
Belastbaar bedrag:	EUR 32
Vennootschapsbelasting 19%:	EUR 6

3.7 Overige toelichtingen

3.7.1 Bezoldiging van (voormalige) bestuurders en commissarissen

Voor de bezoldiging van de voormalige bestuurders van de rechtspersoon kwam in 2023 een bedrag van EUR 3.603 duizend (2022: EUR 3.866 duizend) ten laste van de rechtspersoon. Voor de bezoldiging van voormalige commissarissen van de rechtspersoon kwam in 2023 een bedrag van EUR 10 duizend (2022: EUR 40 duizend) ten laste van de rechtspersoon.

3.7.2 Leningen (alsmede voorschotten en garanties) ten behoeve van bestuurders en commissarissen

Het per 31 december 2023 uitstaande bedrag aan leningen (alsmede voorschotten en garanties) ten behoeve van bestuurders (en voormalige bestuurders) bedroeg nihil (2022: nihil). Het per 31 december 2023 uitstaande bedrag aan leningen (alsmede voorschotten en garanties) ten behoeve van commissarissen (en voormalige commissarissen) bedroeg nihil (2022: nihil).

3.7.3 Gebeurtenissen na balansdatum

Beëindigingsovereenkomst

De Samenwerkingsovereenkomst tussen Gemeente Den Haag, Renewi en HMS is voor onbepaalde tijd aangegaan, echter wordt deze elke vijf jaar geëvalueerd waarbij er een aanpassing op het jaarlijkse budget kan worden toegepast. De evaluatie van de Samenwerkingsovereenkomst heeft plaatsgevonden in 2021 en kende zijn vervolg in 2022. De evaluatie heeft eind 2022 geresulteerd in het voorgenomen besluit van de gemeente Den Haag om de Samenwerkingsovereenkomst te beëindigen. Eind 2023 zijn de gemeente Den Haag en Renewi de voorwaarden waaronder de samenwerking zal worden beëindigd op hoofdlijnen overeengekomen. In 2024 zijn deze voorwaarden nader uitgewerkt in een Beëindigingsovereenkomst tussen de gemeente Den Haag, Renewi en HMS. Op 8 maart 2024 is deze overeenkomst bekrachtigd. In de Beëindigingsovereenkomst is overeengekomen dat de afspraken tussen de gemeente Den Haag en HMS op basis van de Samenwerkingsovereenkomst onverkort van kracht blijven maar dat de samenwerking met Renewi werd beëindigd per 1 januari 2024 met uitzondering van de afspraken omtrent monostromen. Hiernaast werd overeengekomen dat de verschuldigde winstuitkeringen over 2021, 2022 en 2023 worden uitgekeerd aan Renewi. Verder werd vastgelegd dat Renewi per 1 januari 2024 is teruggetreden als statutair bestuurder van HMS.

Statutair bestuurder

Per aandeelhoudersbesluit is de heer A. Baars met ingang van 1 januari 2024 aangesteld als statutair bestuurder.

3.8 Ondertekening van de jaarrekening

Den Haag, 6 juni 2024

Statutaire Directie NV Haagse Milieu Services,

De heer A. Baars

Overige gegevens

4 Overige gegevens

4.1 Statutaire bepalingen over de bestemming van het resultaat

In artikel 21 van de statuten is geregeld dat de winst ter vrije beschikking staat van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouder van N.V. Haagse Milieu Services (NVHMS)

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van N.V. Haagse Milieu Services (NVHMS) te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van N.V. Haagse Milieu Services (NVHMS) per 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2023;
2. de winst-en-verliesrekening over 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van N.V. Haagse Milieu Services (NVHMS) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de onderneming en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem alsmede de uitkomsten daarvan. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd en, voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's. Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigenen van activa en volledigheid van opbrengstverantwoording. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

Risico op doorbreking interne beheersing door de directie

In overeenstemming met de controlestandaarden identificeren wij management override als een significant fraude risico. De directie bevindt zich in een positie om fraude te kunnen plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken.

Wij hebben onder andere de volgende werkzaamheden verricht om adequaat te reageren op het onderkende risico:

- Uitvoeren van een dagboekanalyse op alle dagboeken inclusief memoriaaldagboek;
- Selecteren van de journaalposten op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Hierbij hebben wij tevens aandacht besteed aan significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening;
- Detailcontroles verricht op de memoriaalboekingen specifiek gericht op de jaarafsluiting; en
- Beoordelen consistentie en aanvaardbaarheid van door het management gemaakte schattingen alsmede het controleren van de gemaakte schattingen in detail.

Risico ten aanzien van opbrengstverantwoording, specifiek gericht op handmatige boekingen

Wij hebben het in de controlestandaarden veronderstelde frauderisico ten aanzien van de opbrengstverantwoording gerelateerd aan handmatige aanpassingen hierin. De directie bevindt zich in een positie om fraude te kunnen plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken.

Wij hebben onder andere de volgende werkzaamheden verricht om adequaat te reageren op het onderkende risico:

- Controle op memoriaalboekingen gedurende het boekjaar in de opbrengstverantwoording.

Controleaanpak continuïteit

De directie heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden voor de periode van tenminste twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening. Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van de directie te evalueren omvatten onder andere:

- Overwegen of de continuïteitsbeoordeling van de directie alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben en de directie bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten;
- Nagaan of de directie gebeurtenissen of omstandigheden heeft geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van N.V. Haagse Milieu Services (NVHMS) om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's);
- Evalueren van de begrote operationele resultaten en daaraan gerelateerde kasstromen voor de periode van tenminste twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening rekening houdend met de belangrijkste ontwikkelingen waar wij op basis van onze controle kennis van hebben gekregen;
- Evalueren werkelijke tussentijdse cijfers t/m april 2024; en
- Inwinnen van inlichtingen bij de directie over zijn kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door de directie verrichte continuïteitsbeoordeling.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

De andere informatie bestaat uit:

- Kerncijfers
- Voorbericht
- Directieverslag
- De overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het directieverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het directieverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de vennootschap in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen

en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar (bedrijfs)activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Nijkerk, 6 juni 2024

Alfa Accountants B.V.

(Was getekend)

P.J.B. de Voogt MSc RA

Colofon

Jaarstukken 2023

NV Haagse Milieu Services

Datum

6 juni 2024

Opdrachtgever

Gemeente Den Haag

Deze jaarstukken zijn met zorg tot stand gekomen. NV Haagse Milieu Services is niet aansprakelijk voor eventuele zet- en/of tekstfouten of anderszins.